

MĚSÍČNÍK PRO TRVALE UDRŽITELNÝ ŽIVOT 3/2017

Ekozemědělci na Biofachu

Sto miliard pro venkov využito

Zoo na pastináku

Pučálka a pizza

Ročník 21 ● vychází elektronicky
Zasílání 18 Kč měsíčně

● ekozemědělství ● biodiverzita ● ekologie ● biopotraviny

FOTO – Radek Pírk

zpravodajství

Senátní verze zákona pro národní parky neprošla

Hnutí Duha i právníci měli výhrady

PRAHA [Econnect/Hnutí Duha] – **Jaromír Bláha**, expert na ochranu přírody Hnutí DUHA, komentoval situaci: „Analýza senátního návrhu změn v novele zákona o ochraně přírody, kterou z vlastního popudu udělala Katedra práva životního prostředí Právnické fakulty Univerzity Karlovy, potvrdila, že by schválení senátního návrhu vedlo k významnému oslabení ochrany přírody, k degradaci národních parků a že by vyvolalo úplný zmatek v péči o tyto perly našeho přírodního bohatství. Ukazuje také, že ve skutečnosti nijak nezlepšuje postavení obcí, v některých případech jej dokonce zhoršuje.“

Jak Hnutí DUHA dříve upozornilo, část pozemků v Národním parku Šumava už dříve získali lidé blízcí některým politikům, realitní kanceláře a developerské či jiné stavební firmy. Senátní návrh umožňuje jejich převedení do nejméně chráněné zóny, kde by stačila už jen změna územního plánu, a tyto zemědělské pozemky by se změnila na stavební parcely.

Na poslankyně a poslance Parlamentu ČR se obrátil proděkan a vedoucí Katedry práva životního prostředí Právnické fakulty Univerzity Karlovy – **prof. JUDr. Milan Damohorský, DrSc.**, s odborným právním stanoviskem k různým verzím novely zákona o ochraně přírody a krajiny, která mění pravidla pro fungování národních parků. Prof. JUDr. Milan Damohorský, DrSc. v závěru odborného právního stanoviska uvedl: „Je třeba zdůraznit, že ačkoliv ani návrh Poslanecké sněmovny není zcela ideální, je rozhodně krokem správným směrem k účinnější ochraně národních parků. Senátní pozměňovací návrh je třeba odmítnout pro závažné právní, systémové a věcné chyby. Z výše uvedených důvodů jsme přesvědčeni, že setrvání Poslanecké sněmovny PČR na jí schváleném textu návrhu novely zákona č. 114/1992 Sb. je jedinou přijatelnou alternativou. Senátní návrh neposkytuje lepší ochranu přírody ani NP Šumava a ostatní národní parky pak jednoznačně ve svých důsledcích poškozují. Jako takový by měl být Poslaneckou sněmovnou PČR jednoznačně odmítnut.“ Také se to stalo.

Závěrem připomínáme, že dne 19. února 2017 uběhne přesně 25 let, kdy bylo přijato původní znění zákona o ochraně přírody a krajiny, který dodnes představuje jednu z nejkompaktnějších a nejfunkčnějších norem na ochranu životního prostředí v České republice.

Smog a recyklace odpadů

Ministr životního prostředí Richard Brabec zveřejnil svoje priority na zbytek svého působení ve funkci. Hnutí DUHA upozorňuje na akutní výzvy, které před ministrem stojí.

Příčinou smogu je silná závislost naší ekonomiky na fosilních palivech. Ministr nestíhá plnit programové prohlášení vlády a předložit antiofensivní zákon, který má zemi z této situace vyvést. Proto je logicky musíme připravit pro svého nástupce ve funkci. Bezprostředně by měl z principiálně správných kotlíkových dotací vyřadit nové kotle na uhlí, jde o kontraproduktivní podporu

pokračování fosilní závislosti. A naopak připravit nabídku i pro chudé domácnosti, které nemají na spolufinancování dotace, ale potřebují zastaralé vytápění modernizovat. Také by měl rozjet přípravu dalších protismogových opatření, které navrhuje ekologické organizace. Česká republika by si také neměla užít ostudu protahováním ratifikace Pařížské klimatické dohody.

Ministr Brabec avizoval, že možná nestihne prosadit nový **odpadový zákon**. V takovém případě je nutné prosadit alespoň novelu současného zákona, která zvýší skládkovací poplatky a zavede účinnou recyklační slevu pro obce, které velmi dobře třídí. A zároveň by měl ministr vydat vyhlášku zavádějící jasná pravidla pro třídění bioodpadu v obcích, neboť zákon určuje pouze obecnou povinnost bioodpad třídít.

Ivo Kropáček, odpadový expert Hnutí DUHA, řekl: „Evropská komise znovu varuje vládu před přesunem odpadů ze skládek do drahých a veřejností odmítaných spaloven. Hrozí, že vystavíme větší množství spaloven, než ve skutečnosti potřebujeme. Pro zlepšení současného stavu bychom měli zvýšit nízké skládkovací poplatky a zavést poplatky za spalování odpadků. Domácnosti potřebují lepší recyklační služby a měly by být finančně motivovány k třídění odpadů, a k tomu bychom měli použít evropské fondy. Ministrem Richardem Brabcem připravený zákon o odpadech však neodpovídá ani návrhům Evropské komise, ani zadání z programového prohlášení vlády.“

V Česku od roku 2014 nevyrůstla jediná větrná elektrárna

Celých 12 490 megawattů nově instalovaného výkonu větrných elektráren přibýlo loni v EU. Celkovou instalovanou kapacitou tak větrné elektrárny předbehly i uhlí a staly se druhým nejrozšířenějším zdrojem elektřiny v EU (po plynu). V Česku se přitom už od roku 2014 nepostavila ani jediná větrná turbína. Tento sektor energetiky totiž v roce 2013 přišel o podporu. Hnutí DUHA a asociace obnovitelné energetiky navrhuje její obnovení.

I vnitrozemské Rakousko jen za uplynulý rok postavilo bezmála tolik větrných elektráren (228 MW), kolik jich v Česku vzniklo za posledních 10 let (281 MW). Celkově pak podíl větrné elektřiny v zásuvkách EU loni přesáhl 10 %. Dřívější nových zdrojů vznikla na pevnině (10 923 MW) a jen zlomek na moři. Oproti roku 2015 poklesl meziroční přírůstek o 3 %. Celkové investice v sektoru činily 27,5 miliardy EUR (přibližně 740 miliard korun). Větrná energetika v Evropě zaměstnává už 330 000 lidí. Experti se shodují, že po politicky zpackané podpoře pro fotovoltaiku chybí České republice dlouhodobá strategie rozvoje obnovitelných zdrojů (OZE). Vítr má však navíc mezi ostatními OZE výlučné postavení. Přestože dokáže ze všech OZE vyrobit elektřinu nejlevněji, kvůli zrušené provozní podpoře dnes nikdo nové větrné elektrárny nestaví. Od roku 2014 se tak nikde na našem území nový větrník neroztočil. Díky návrhu novely zákona, kterou Hnutí DUHA společně s partnery připravuje, by mohly větrníky opět získat ztracené renomé. Usiluje o obnovení provozní podpory pro obecní a občanské projekty. Díky novele by peníze z provozu větrných elektráren mohly zůstat v kapsách místních obcí a občanů.“ **-red-**

Obsah ZPRAVODAJSTVÍ

Senátní verze zákona pro národní parky neprošla2
Smog a recyklace odpadů2
V Česku od roku 2014 nevyrůstla žádná větrná elektrárna2
Musíme to uklidit3

BIOPOTRAVINY

Originální sušenky na Biofachu3
MZe je v čerpání dotací z evropských programů nejlepší4-5

TUŽ

Ptákem roku je datel6

BIODIVERZITA

Zoologická zahrada na pastináku7-8
Léčivé fazole z Uherského Hradiště.....8-9
Pětina rozpočtu na řešení klimatických změn9

EKOZAHRADKA

Bylinky léčí zahrádku10

BIOSPOTŘEBITEL

Stravují se rodiče správně?11-12
Čokoládo ořechové smoothie11
Poradna Waltraud Gregorové – Černá ředkev12
Pizza a pučálka13
Biokosmetika na Biofachu14-15

EKOLOGICKÉ ZEMĚDĚLSTVÍ

České biopotraviny k ochutnání na mezinárodním veletrhu16
Pište si do diáře17
Úspěchy našich vín v Kišiněvě16
Boli sme na Biofachu18-19
Nové rybníky, postupy i zákony20
Mapy ohrožení smrkových porostů suchem21

PÁŘLOHA

Přednášky z BiosummituI-VI
BIOPRODEJNY, KNIHOVNIČKA, TIRÁŽ, INZERCE22-24

www.bio-mesicnik.cz
www.alza.cz/media
biomesicnik.blogspot.cz

Musíme to uklidit! – zní od ochránců přírody

BRNO [Ekosmák, o. s.] – Organizátoři dobrovolnické akce Uklidme svět, uklidme Česko spouští novou soutěž s označováním míst, které je třeba uklidit. Soutěž proběhne na Instagramu. Účastníci, kteří poukážou na místa vhodná k úklidu, mohou vyhrát kompaktní fotoaparát. Vyfocená místa budou inspiací pro dobrovolnické úklidy. Na registraci úklidů je nyní pravý čas.

Organizátoři velké úklidové akce Uklidme svět, uklidme Česko rozhodně nezhálí. Oficiální registrace úklidových akcí na webu www.UklidmeCesko.cz probíhá 14 dní a je zde nahlášeno téměř 400 chystaných úklidů na různých místech České republiky. Nicméně nejen uklízením živ jest člověk! „Vycházíme z předpokladu, že naši dobrovolníci jsou aktivní lidé a jako takoví si jistě rádi zasoutěží. Každoročně rostoucí počet příspěvků do fotosoutěže je toho důkazem. Proto jsme doplnili letošní akci o instagramovou fotosoutěž s názvem Musíme to uklidit,“ říká jeden z organizátorů, **Radek Janoušek**.

Soutěž navazuje na letošní facebookový vizuál akce s mottem „Musíme to uklidit“, spojující známý „povzdech“ silničářů s tradičním logem úklidové akce. Organizátoři chtějí veřejnost motivovat k označování míst, která by zasloužila uklidit. Jejich fotografie s hashtagem #musimetouklidit mohou uživatelé nahrávat na Instagram a jeden vylosovaný z nich posléze získá zajímavou odměnu v podobě fotoaparátu od partnera soutěže – firmy Canon.

Jak se zúčastnit? Místo s nepořádkem je třeba fyzicky označit cedulkou „Musíme to uklidit“, kterou je možno stáhnout na webu akce. Pak už stačí jen vyfotit a s hashtagem #musimetouklidit nahrát (nejlépe i s vtipným komentářem) na Instagram. Vylosovaný výherce se může těšit na kompaktní fotoaparát Canon Ixus 275 HS.

„Pokud se kromě účasti v soutěži hodláte aktivně zapojit i do velkého jarního úklidu a zorganizovat vlastní úklidovou akci, neváhejte a zaregistrujte se včas na www.UklidmeCesko.cz, ať vám můžeme s přípravou Vaší akce pomoci,“ dodávají organizátoři.

Radek Janoušek

Omezí zpoplatnění skleníkových plynů smog?

Evropský parlament dnes schválil návrh na několik změn v pravidlech obchodování s emisními povolenkami v Evropské unii. Pokud budou změny schváleny i členskými státy, směřují ke snížení počtu přebytečných povolenek na vypouštění emisí skleníkových plynů a tím k alespoň mírnému růstu jejich ceny na trhu. Změny by podpořily odklon evropské ekonomiky od fosilních paliv, jež jsou systémovou příčinou smogu, který tento rok nebývale sužuje Česko a mnoho dalších států EU.

Nové bezlepkové sušenky na veletrhu BioFach

ORIGINÁLNÍ SUŠENKY NA BIOFACHU

Sušenkami z červené čočky a čiroku zaujala návštěvníky mezinárodního veletrhu BioFach společnost PRO-BIO, s. r. o., ze Starého Města pod Sněžníkem.

„Využili jsme potenciálu našich nových bezlepkových biomouk. Mouka z čiroku a z červené čočky má výjimečné nutriční vlastnosti a sušenky jsou jednou z cest, jak je zákazníkům přiblížit. Sušenky mají jedinečné složení, jsou přirozeně bezlepkové, neobsahují palmový olej a zaujmou svou unikátní chutí i vzhledem,“ vysvětluje **Ing. Barbora Hernychová** z marketingu společnosti PRO-BIO.

V roce 2014 uvedla firma do provozu bezlepkový mlýn s nejmodernější technologií zpracování bezlepkových plodin a díky této investici rozšiřuje nabídku bezlepkových produktů. V bezlepkové části stánku návštěvníci našli také mouky z cizrny, žlutého hrachu, pohanky, rýže či kukuřice.

Další část expozice byla zaměřena na minoritní plodiny, kam patří jednozrnka, dvouzrnka, červená pšeni-

ce, špalda, žito a další. Jedná se o tzv. zapomenuté plodiny, jejichž pěstování, zpracování a navrácení se společnosti PRO-BIO cíleně dlouhodobě věnuje. „Minoritní plodiny se svými vlastnosti řadí do kategorie moderních „superfoods. Mají široké gastronomické využití a těší nás, že si začínají získávat pozornost zákazníků, jak v podobě zrna či ve formě našich nových mouk, těstovin a tyčinek,“ doplňuje **Barbora**

Hernychová.

Společnost PRO-BIO slaví letos 25. výročí od svého založení. „Návštěvníky zveme na další akci – veletrh EVOLUTION, který proběhne 24.-26. března na holešovickém Výstavišti v Praze, a na naše BIOSLAVNOSTI 15. července ve Starém Městě, kde se budou konat hlavní oslavy jubilejního výročí,“ prozrazuje **Barbora Hernychová**.

Ministerstvo zemědělství je ve využívání evropských programů nejlepší ze všech resortů

Z PROGRAMU ROZVOJE VENKOVA VYUŽITO NA 100 MILIARD

V uzavřeném Programu rozvoje venkova 2007–2013 (PRV) získali čeští zemědělci, potravináři, lesníci a malé obce zhruba 100 miliard korun, což znamená, že ho využili téměř ze 100 procent. PRV 2007–2013 financoval hlavně posílení jejich postavení na trhu, zlepšování životního prostředí, stejně jako života na venkově a podporoval různorodost hospodaření na venkově.

„Zemědělci, potravináři, lesníci a malé obce byli v právě účtelně uzavřeném období Programu rozvoje venkova velice úspěšní. V porovnání s ostatními resorty se nám dařilo čerpat podpory z Evropských fondů bez problémů a v největší míře přidělených prostředků, peníze z PRV jsme využili téměř ze 100 procent,“ řekl ministr zemědělství **Marian Jurečka v prosinci 2016**. Z daného objemu peněz se podařilo vyčerpat přesně 99,84 %.

Ministr současně ocenil práci zaměstnanců resortních organizací, kteří se na program a jeho proplácení podíleli. Peníze

ze z PRV 2007–2013 byly rozděleny do čtyř základních skupin.

Podpora směřovala na zlepšení podnikání v zemědělské výrobě, potravinářství a lesním hospodářství. Tady uspělo celkem devět tisíc projektů. Žadatelé si mohli například pořídit nové technologie a stroje, rekonstruovat stavby. Opraveno bylo 760 kilometrů lesních cest, čímž se zlepšil přístup do lesů a zároveň snížily náklady na odvoz dřeva. Pozemkové úpravy pomohly vyřešit problematiku vlastnických vztahů, obnovit krajinné prvky nebo vybudovat zemědělskou infrastrukturu. Dotaci

v PRV dostalo také 1 300 mladých zemědělců do čtyřiceti let na zahájení své činnosti.

„Například na modernizaci zemědělských podniků dostali zemědělci deset miliard korun. Důkazem, že byl program úspěšný a dobře nastavený, je, že oni sami ze svých zdrojů přidali na modernizaci dalších dvacet miliard. Peníze vložené z programu se tak znásobily. Znamená to, že zemědělci programu věří a využívají ho v praxi,“ uvedl Marian Jurečka.

PRV 2007–2013 se zaměřil také na ekologii, hospodaření v méně příznivých, zejména horských a podhorských oblastech a na ochranu přírody. Podpory sloužily k udržení stability příjmu zemědělců, kteří hospodáří v horších přírodních podmínkách i k zachování chovu skotu a dalších hospodářských zvířat na venkově. V méně příznivých oblastech získali zemědělci 23 miliard korun na hospodaření na 850 tisících hektarech. Přibližně 13 tisíc zemědělců, kteří se starají o půdu nad-

➤ standardním způsobem, aby ochránil životní prostředí a krajinu, obdrželo 25 miliard na celkovou plochu větší než milion hektarů. Program pomohl také zalesnit 3 tisíce hektarů zemědělské půdy. Výsledkem je zlepšení ekologické rovnováhy a zadržovací schopnosti krajiny, ochrana půdy a vod, což bylo podpořeno celkovou částkou 54 miliard korun.

K rozvoji podnikání slouží opatření, která se zaměřují na rozvoj a zahájení doplňkových aktivit k zemědělské činnosti, zakládání firem a na cestovní ruch. Tím vším vzniklo přibližně 3,5 tisíce nových pracovních míst.

Příspěvky z PRV pomohly v 1 200 případech zemědělcům rozšířit podnikání o nezemědělské činnosti, například založením truhlárny nebo kovárny. Žadatelé vybudovali 140 bioplynových stanic, které účelně zužitkují zemědělský odpad. Příspěvek pomohl téměř 600 projektům modernizace ubytovacích kapacit na venkově. Opraveno bylo 600 kilometrů silnic, 60 tisíc lidí získalo nové čistírný odpadních vod. Nové nebo rekonstruované kanalizace využívá 44 tisíc obyvatel. Výsledkem projektů zaměřených na budování a rekonstrukci vododůdů je zlepšení přístupu k pitné vodě pro 19 tisíc obyvatel.

Další oblastí podpořenou z PRV 2007-2013 je spolupráce podnikatelů, obcí a neziskových organizací pomocí metody Leader, kteří společně připravují strategické plány pro rozvoj konkrétních regionů. Takových projektů bylo 10 tisíc.

Podrobnější informace o jednotlivých opatřeních PRV 2007-2013 poskytne hod-

PROGRAM ROZVOJE VENKOVA NA OBDOBÍ 2007–2013

Čerpání PRV 2007–2013 dle účetní závěrky – uvedeny pouze evropské prostředky

Rozpočet PRV 2007–2013 (EUR)

Vyplacená částka (EUR)	Míra čerpání PRV 2007–2013	(%)
2 857 506 354,00	2 853 048 305,84	99,84%

Celková alokace, včetně příspěvku ze státního rozpočtu, činila 3 666 544 219 EUR, tedy při orientačním kurzu 27 CZK/EUR = 99 mld. Kč.

nocení, které bylo zpracováno nezávislým hodnotitelem a nyní je předloženo k posouzení Evropské komisi.

Na úspěšně realizovaný program teď obdobnými opatřeními navazuje Program rozvoje venkova 2014-2020, na který bude přibližně stejně peněz, jako na uplynulé období.

Markéta Ježková,
tisková mluvčí MZE

Ptákem roku je DATEL

Česká společnost ornitologická vyhlásila ptákem roku 2017 datla černého. Chce tak přitáhnout pozornost veřejnosti k lesům a zdůraznit potřebu zachování odumírajících a mrtvých stromů nejen v lesích, ale i v městských parcích a zahradách.

„Letošním ptákem roku je notoricky známý „lékař stromů“, datel černý,“ říká **Zdeněk Vermouzek**, ředitel České společnosti ornitologické. „Datel je lesní pták, se kterým se můžeme setkávat stále častěji. Jako řada dalších druhů, i on si zvyká na blízkost lidí a můžeme jej zahlédnout i ve velkých městských parcích – pokud v nich ponecháme staré velké stromy.“

Datlové jsou přes svou velikost – měří skoro půl metru – poměrně nenápadní. Jejich nezaměnitelnou černou siluetu s červenou čepičkou a slonovinově světlým zobákem zahlédneme nejspíše v letu, anebo se prozradí svým typickým hlasitým voláním. Typ lesa příliš nerozhoduje, datle nacházíme v nížinných listnatých lesích i v porostech smrku. Podmínkou je jen dostatečný věk porostu s dostatkem velkých stromů, které poskytují jednak potravu, jednak prostor k dlabání hnízdních dutin.

Datle bychom mohli uvádět jako příklad ptačí věrnosti. Mláďata se příliš daleko nestěhují, a jakmile se jednou vytvoří pár, žije a hnízdí spolu po řadu let, často i opakovaně ve stejné dutině. Dožívají se přitom úctyhodného věku až přes 25 let.

Zajímavostí je přizpůsobení datlů jejich hlavní potravě, kterou tvoří nejrůznější hmyz žijící ve dřevě, především ale mravenci. Aby se za nimi dostali i do nejužších chodbiček hluboko uprostřed kmenů, mají nejen vyztužený zobák zakončený na konci svisle seříznutý jako dláto, ale i jazyk dvakrát delší než je zobák a zvláštní aparát, který umožňuje vypláznout jazyk daleko dopředu. Ve spojení s lepivými slinami a harpunovitými háčky na špičce jazyka jde o dokonalý lovecký nástroj.

Co můžeme udělat pro datla (a další šplhavce)

„Datel, i jeho příbuzní strakapoudi, potřebují k životu staré, odumírající a mrtvé dřevo,“ vysvětluje Zdeněk Vermouzek. „Měli bychom se snažit, aby ho byl dostatek nejen v lesích, ale i v městských parcích nebo v zahradách. Návštěva datla či strakapouda nám totiž napoví, že takový suchý strom skutečně žije. Je rájem mnoha druhů hub a nejrůznějších brouků, mravenců a jiných bezobratlých, kteří tvoří prostřený stůl pro datle, strakapoudy, žluny, brhlíky, šoupálky a další druhy ptáků.“

Jako spotřebitelé bychom pak měli vyhledávat dřevo a dřevěné výrobky s certifikátem FSC (Forest Stewardship Council, www.czechfsc.cz), který zaručuje, že dřevo pochází z lesů, kde je dost místa i pro datle a další lesní tvory.

Mapujeme datle

„Pro veřejnost jsme připravili jednoduchou výzvu,“ říká Zdeněk Vermouzek. „Budeme se snažit zaznamenat výskyt co největšího množství datlů v průběhu ce-

Datlí mláďata vylézají od stárů zhruba tři týdny po stěhování k vletovému otvoru a rodiče, kteří se v krmení střídají, je mohou krmit zvenku.

FOTO – Ondřej Prosický (naturephoto.cz)

Datle černí snáší 3–4 bílá vejce na dno až 60 cm hluboké dutiny, kde jsou dobře schovaná před predátory, a nepotřebují proto krycí zbarvení.

FOTO – Zdeněk Tyllér

Asi týdenní mláďata datla černého sedí na dně dutiny bez výstelky, je na několika třískách a na sedacích polštářích, které se jim tvoří na spodu běháků. Ještě nevidí, ale už jim začíná růst peří.

FOTO – Zdeněk Tyllér

Datle černí se kroužkují převážně jako mláďata ve stárů dvou až tří týdnů. Celkem u nás bylo označeno více než 1700 datlů, nejstarší byl kontrolován šest let po nasazení kroužku. Výsledky kroužkování potvrdily, že dospělí datle zůstávají věrní svému hnízdišti a mláďata se usazují v okruhu do 20 km od hnízdiště.

FOTO – Zdeněk Tyllér

lého roku a na závěr vyhodnotit, kde všude se datle vyskytují a jaké typy prostředí jsou schopni osídlit. Velice zajímavou otázkou je, zda se biotopové preference datlů v poslední době opravdu proměnily, zda se například objevují ve větší blízkosti lidských sídel.“

Vydat se do lesa za datle můžeme celý rok, ale na jaře (od února do května) máme největší šanci se s nimi setkat, protože to bývají nejnápadnější. Obhajují teritorium, honí se se svými soky, tesají dutiny a hledají partnery pro hnízdění. Uvidíte-li v přírodě datla, zaznamenejte svá pozorování do Faunistické databáze ČSO avif.birds.cz. Znáte-li ptáky dobře, zadávejte kompletní seznamy, ze kterých se dozvíme i to, že jste na lokalitě byli, ale datla jste neviděli. Díky společně nashromážděným údajům pak budeme moci odpovídat na otázky, jaký druh lesa datel upřednostňuje, jaká nejmenší musí být souvislá plocha lesa, aby datlovi ještě stačila nebo zda se přibližuje k lidským sídlům.

Kampaň Pták roku

Organizuje Česká společnost ornitologická (ČSO) od roku 1992. Současně s vyhlášením vychází i speciální číslo časopisu Ptáci svět – Pták roku, obsahující základní informace o životě vybraného druhu, o ohrožení, kterým je vystaven, i o možnostech jeho ochrany. Součástí kampaně je i akce pro širokou veřejnost. V případě letošního datla je to mapování jeho rozšíření. ČSO (založena 1926) je nevládní nezisková organizace sdružující profesionální i amatérské ornitology a milovníky přírody. ČSO je partnerskou organizací mezinárodního sdružení BirdLife International. Vede vlastní projekty výzkumu a ochrany ptáků, vydává odborný časopis Sylvia a barevný magazín Ptáci svět. Pro veřejnost pořádá řadu akcí a exkurzí za ptáky, Vítání ptačího zpěvu (začátkem května) a Evropského festivalu ptactva (první víkend v říjnu). Do svých řad vítá další zájemce. Kontakt Zdeněk Vermouzek, ředitel ČSO, verm@birdlife.cz, 773 380 285

http://bigfiles.birdlife.cz/PS_2017-01.pdf

ZOOLOGICKÁ ZAHRADE NA PASTINÁKU

V běžném pěstování na zahradě je řada druhů zeleniny málo zajímavá pro včely, čmeláky a další druhy hmyzu. Jestliže je však semenaříme, tedy necháme vykvést, stávají se naopak velmi přitažlivé pro velké množství živočišných druhů. Zvláště dobře je patrný rozdíl mezi pěstováním pastináku jako zeleniny na konzum a jeho semenařením.

Prvním rokem, kdy pěstujeme pastinák pro jeho bílé mohutné kořeny jako klasickou zeleninu, používanou zejména do polévky, je pro hmyz prakticky nezajímavý. Na biozahradce jen těžko budeme hledat, co by se na pastináku živilo. Na jeho bujné zelené nati nenajdeme prakticky žádný hmyz. Ani hmyzími škůdci netrpí a pastináková nať se nepoužívá na krmení pro domácí zvířata (na rozdíl třeba od natě mrkvové, petrželové či celerové). Vysadíme-li však přezimovaně a na semeno vybrané kořeny pastináku druhým rokem, kdy rozkvétá, stává na zahradě přímo bzučící oázou pro mnoho druhů živočichů. Na jeho žlutých květech najdeme pak nejen včely medonosné a různé včely samotářky, ale také řadu dalších druhů: pestřenky, páteříčky, kněžice, sluněčka, bráněnky, zlatěnky, vosy, vosíky, mouchy i masařky, pavouky, mravence a další druhy.

Brouci páteříčci při svých milostných hrátkách na pastináku.

Protože záhon pastináku na semeno na domácí zahradě kvete dlouhou dobu, je zásoba potravy pro hmyz a podívaná pro nás zajištěna. Na pastinákových květech lze pozorovat jak tu různé hmyzy pilně sbírají svou potravu a stále se zde něco děje. Nějaký hmyz přilétá a odlétá, pobíhá a popoletuje. Tu saje lumek nektar, tu sbírá včela samotářka pyl, nebo si jen čistí ty-

Zlatěnka má krásné jméno i zlatavě lesklé tělíčko.

Naše domácí včela na pastinákové svačině.

Kněžice (snad druh *Dolycoris baccarum*) je v květu dobře maskována. Svůj druhový název kněžice získaly od tvaru těla připomínající splyvavé kněžské bohoslužebné roucho.

kadla. Tady odpočívá ovád na dalším cestování světem a chystá se odletět, ale již zase vosík hledá místo pro své přistání. Na jevišti pastinákových květů se před našima očima odehrávají i zlomové události života. Např. pavouk běžník zde číhá skryt na kořist a skokem právě ulovil velkou masařku, nebo drobní brouci páteříčci tu vykonávají své milostné hrátky.

Pavouk běžník právě ulovil masařku. Běžníci dobře přizpůsobují svou barvu barvě květů rostliny na které žijí. Mohou být téměř bílí ale i sytě žlutí a v pastinákových okolicích pak jako „neviditelní“ číhají na svou oběť. Nespřádají sítě jako jiné druhy pavouků ale kořist loví skokem.

Vosík, i když je dosti podobný a příbuzný s vosou, je mírumilovný a nemusíme se ho bát.

Jsmeli-li pozorní, uvidíme na semenařském pastináku i několik desítek různých druhů drobných zvířátek. Některá poznáme dobře – mouchu, sluněčko nebo pavouka, ty zná snad většina lidí. Mnoho dalších živočichů, jako jsou různé zlatěnky, bráněnky, kutíci, roupci či vosíci, ale

Dospělý lumek se živí nektarem. Na svém zadečku má dlouhé kladélko, jímž klade vajíčka do larev různých druhů hmyzu.

pojmenují jen odborníci. Přesto jsou tato neznámá stvoření na pohled krásná a všechna patří k naší zahradě a našemu světu. Stejně pěkná jako ony samy jsou i jejich česká pojmenování, která také mnohdy vůbec neznáme.

Záhon pastináku na semeno je v létě malou zoologickou zahradou. Nenajdeme v ní sice lvy, tygry, slony nebo tapíry, avšak i naši malí bezobratlí živočichové jsou velmi zajímaví. Pozorovat jejich všední život je napínavé a dobrodružné. Semenaření plodin a uchování starých odrůd na domácích zahradách je přínosem jak pro rozmanitost rostlinnou, tak živočišnou.

Petr Dostálek

FOTO – autor a archiv Gengelu

FAZOLE LÉČIVÁ Z UHERSKÉHO HRADIŠTĚ

Ploché semeno Léčivé má ledvinovitý tvar.

Je to pravděpodobně krajová nebo rodná odrůda fazole pocházející z místního tržiště v Uherském Hradišti. Do sbírky starých plodin Gengelu ji věnovala soukromá dárnyně v roce 2004 a v rámci gengelských odrůd ji vedeme pod názvem Léčivá z Uherského Hradiště a s kódem PHA011. Dárnyně o ní uvedla jak zkušenosti z vlastního pěstování, tak poznatky z tržiště následujícími slovy „Jsou popínavé, rostou hodně vysoko a i výnos byl velký na to, že jsme už pár roků nehnojili..., byly neobvyklé tím, že jsou tak moc zdravé, že snad vyléčí všechno.“

Semeno Léčivé z Uherského Hradiště je ploché, ledvinovitého tvaru, hnědavé či hnědošedé barvy. Lusk je žlutý, ➡

Květ je bílý.

Rostliny v první půli července na samostatných oporách.

Dlouhé žluté lusky jsou křehké a lákají k zeleninovému využití v kuchyni.

Larva pestřenky dokonale splývá s barvou pastinákového květu. Zatímco dospělé pestřenky jsou vegetariány a živí se květy pastináku, pestřenkové larvy jsou dravé a požírají mšice.

Pestřenku s latinským názvem *Episyrphus balteatus* studují odborníci pro biologickou ochranu rostlin, na semenných porostech pastináku se s ní potkáme velmi často.

KDO Z ČTENÁŘŮ NÁM POMŮŽE NAJÍT ODPOVĚĎ NA OTÁZKU?

Kdopak si tu na květy pastináku zavěsil své mouščí úlovky? Odpovědi posílejte do redakce (kontakt str. 23). Pokud se nám podaří původce této mušičky zjistit, rádi budeme čtenáře informovat.

Za laskavé určení různých druhů živočichů děkujeme panu Kamilu Holému z Výzkumného ústavu rostlinné výroby i panu Martinu Bagarovi z Biocont Laboratory a za zprostředkování panu Radomilu Hradilovi.

Zralý porost Léčivá z Uherského Hradiště pěstované na trojúhelníkové opoře.

➡ dlouhý až velmi dlouhý, zpravidla rovný nebo mírně zahnutý. Květy jsou světlé, bílé barvy. Odrůda je popínavá, tyčková, zralá semena se z lusků velmi snadno luští. Podobnou odrůdou ve sbírce Gengelu je odrůda nazvaná Myší, PHA035, pocházející z Východního Slovenska.

Při pěstování postupujeme stejně, jak je obvyklé u tyčkových fazolí. Volíme druhou nebo třetí, slunnou polohu. Vyséváme do hnízd po několika semenech tak, aby fazole vzešly po ledových mužích. Vzejdou-li hustě, podle potřeby je vyjednotíme, porost okopeme. Na Gengelu zapichujeme jako opory lískové pruty, a to obvykle do tvaru trojúhelníku svázaného nahore provázekem. Jsou tím zpevněné a později se nevyvrací pod tíhou rostlin, jako se někdy stává jednotlivým prutům.

V našich podmínkách dozrává odrůda Léčivá z Uherského Hradiště spolehlivě, chorobami ani škůdci netrpí. Vedle běžného využití stojí za zmínku, že v lidovém léčení se využívá odvar z fazolových slupek, lusků, což je právě asi případ této sorty.

pd

GENGEL, o. p. s. –
<http://gengel.cz>

Ambiciózní cíl EU:

Pětina rozpočtu na řešení klimatických změn

Změna klimatu je jednou z nejpálčivějších otázek dnešní doby, protože její dopady pocítí několik příštích generací. Evropská unie se jako jeden ze světových lídrů v řešení environmentální problematiky rozhodla stanovit jasné politické závazky a hodlá využít 20 % svého rozpočtu za období 2014–2020, tedy každé páté euro, na opatření v oblasti klimatu, jež by přispěly ke zmírnění klimatických změn a dopadů.

Jde o závazek, kterým se EU zavázala přispět k Pařížské úmluvě. K naplnění tohoto cíle nebyl vybudován nový finanční instrument, ale mají se na něm podílet již existující politické oblasti. Zatím však není jisté, zda se cíle podaří dosáhnout.

„Stanovený 20% závazek je skutečně velmi ambiciózní a vyžaduje konkrétní strategii, měřitelné cíle a akční plány, které by definovaly roli jednotlivých politických oblastí,“ upozornil během jednání výboru pro rozpočtovou kontrolu (CONT) europoslanec **Tomáš Zdechovský (KDU-ČSL)**, který je zpravodajem k tomuto tématu. „Z auditu Evropského účetního dvora vidíme, že za účelem splnění tohoto cíle bylo dosaženo pokroku, ale existuje reálné riziko, že nedojde k jeho naplnění,“ varuje Zdechovský.

Problém vidí především ve dvou věcech. Zprv chybí jasný plán, jak chce EU zapojit jednotlivé rozpočtové oblasti a není zpracováno vyhodnocení dopadů a efektu (tzv. impact assessment) potvrzující, do jaké míry k tomu mohou tyto oblasti přispět. „Implementace tohoto cíle vedla k mnohem lépe soustředěné aktivitě v rámci některých oblastí jako je například evropský regionální rozvoj či kohezní fond. Bohužel, velkým zklamáním jsou oblasti s vysokým potenciálem jako zemědělství, rozvoj venkova, rybářství, evropský sociální fond nebo Horizont 2020, kde k žádnému zásadnímu posunu nedošlo. Na vině je Komise, ale také samotné členské státy,“ vysvětluje Zdechovský. Zdrůhé je cíl ohrožen také nevhodným užíváním koeficientů, jež měří dopad evropských výdajů v oblasti klimatu, což přirozeně zvyšuje riziko celkového nadhodnocení těchto výdajů.

„Komise v některých oblastech kalkuluje 100% dopad určité aktivity na klimatické změny, ačkoliv Účetní dvůr upozorňuje, že tomu tak častokrát není. Kalkulace toho, jaká část evropského rozpočtu vlastně na boj s kli-

matickými změnami přispívá, je tak značně zkreslená. V tomto ohledu si myslím, že by Komise měla vzít v potaz doporučení Evropského účetního dvora a Parlamentu na užívání tzv. principu konzervativnosti, tzn. raději počítat s nižším dopadem a vyvarovat se tak možného nadhodnocování a zároveň by také měla připravit strategický plán pro jednotlivé oblasti rozpočtu,“ říká Zdechovský, který velmi postrádá i detailní analýzu možného negativního dopadu, které mají či mohou mít programy financované z evropského rozpočtu.

Zdechovský dále vyjádřil lítost nad tím, že z dat poskytovaných Evropskou komisí není možné vyhodnotit, jaký reálný dopad mají opatření financovaná z EU na boj s klimatickými změnami. „Bez těchto informací postrádáme představu o tom, jakým způsobem se EU podílí na boji se změnami klimatu, potažmo jak se podílí na jejich vytváření. To samozřejmě podlamuje přidanou hodnotu vytyčeného 20% cíle.“

K naplnění cíle bude nutná spolupráce agentur EU

Výbor CONT bude po Komisi požadovat vypracování dlouhodobé strategie, která půjde za finanční rámec 2020, a která jasně definuje, jak a čím se přispěje ke snížení klimatických změn. „Chceme vidět větší zapojení politických oblastí jako je zemědělství a rybářství, které samy o sobě mají poměrně dosti negativní vliv na klimatické změny. Dále určitě chceme větší spolupráci Komise s evropskými agenturami jako je Evropský institut inovací a technologie,“ vyjmenovává Zdechovský, který ve výboru také zastává funkci vicekoordinátora strany EPP.

„Všechny jednotlivé programy musí být udržitelné, nesmí se překrývat a musí mít skutečnou přidanou hodnotu, tedy žádné účelové vytvoření jen za účelem naplnění toho 20% cíle,“ shrnuje europoslanec.

Jitka Fialová

DUCHOVNÍ ROZSÉVAČ

K rozséváči, jak jsme ho popsali v čísle 12/2016 v rozsáhlejší článku „Vyšel rozséváč rozsívat semeno“ a v kratší poznámce „Adventní rozséváč“ v čísle 1/2017, patří také obraz rozsévání jako předávání duchovního poselství. Původní rozhoz semen do půdy je předobrazem šíření duchovního obsahu, božského sdělení.

Pěkným příkladem tohoto přeneseného použití rozsévání jsou verše básníka **Angela Silesia**. Z knihy *Cherubský pout-*

ník od tohoto autora, kterou vydalo Karmelitánské nakladatelství Kostelní Vydří v roce 2003 a kterou přebásnil **Miroslav Matouš**, jsme vybrali jako pokračování rozséváčského námětu dvouverší nazvaná *Setba v naději* a *Duchovní setba*.

Setba v naději

Jak zmo s nadějí v zem kyprou rozhodíš, tak třeba rozsévat, můj bratře, Boží říš.

Duchovní setba

Bůh – oráč na zemi a zmo – jeho Slovo, pluh – jeho svatý duch,

lán – srdce poutníkova.

(pd)

BYLINKY LÉČÍ VAŠI ZAHRÁDKU

Některé rostliny opravdu obsahují látky, které zabraňují různým onemocněním – řekněte, viděli jste kopřivu či přesličku s příznaky choroby? V jejich listech a stoncích je totiž vysoký obsah kyseliny křemičité, která škůdcům „nechutná“ a navíc zabraňuje napadení plísněmi. Éterické oleje či kyseliny obsažené v těchto rostlinách jsou pro některý hmyz až smrtelné. Právě z tohoto důvodu můžeme pomocí odvarů a výluhů bojovat proti škůdcům a předcházet některým chorobám. Z jiných rostlin můžeme zase připravit zákvas, který zásobí rostliny živinami. Použití roztoků z rostlin má smysl na malých zahradách, protože šetří nejen peníze, ale hlavně půdu.

Rostliny, které budeme potřebovat, rostou všude kolem nás. Příprava roztoků z nich není složitá, potřebujete jen jedno či dvě desetilitrová vědra. Nesmí být ale kovová a musí se dát uzavřít.

Přesličkou proti houbovým chorobám

Pokud naše rostliny často trpí plísněmi a nechceme používat chemické prostředky, můžeme zkusit odvar z přesličky. V srpnu obsahuje tato planě rostoucí rostlina maximum kyseliny křemičité, která výrazně posiluje růst rostlin.

Příprava: 100 g čerstvé nebo 15 g sušené nati necháme louhovat 24 hodin v litru vody. Druhý den vše půl hodiny povaříme. Po vychladnutí koncentrát přecedíme, zředíme vodou v poměru asi 1 : 4 a postřikem ošetříme listy růží a ovocných dřevin.

Bazalkou proti mandelince bramborové

Postřik proti obávanému škůdci brambor připravíme z bazalky, která obsahuje velké množství éterických silic a olejů.

Příprava: 250 g sušené bazalkové nati zalijeme litrem 40% alkoholu a nádobu necháme stát v pokojové teplotě asi dva dny. Obsah několikrát protřepeme. Potom extrakt přefiltrujeme a přidáme do něj 10 ml tekutého mýdla. Používáme ho zředěný deseti litry dešťové vody. Aby byl zásah opravdu účinný, postřik opakujeme každých sedm až deset dní.

Hnojivo z kostivalu

Kostival obsahuje velké množství draslíku, vápníku, železa a manganu, proto z něj můžeme vyrobit kvalitní přírodní hnojivo. Je vhodné hlavně pro závlivku zeleniny a rostlin v nádobách, podpoří i růst dospělých rostlin.

Příprava:

Nádobu s obsahem 8 l naplníme listy a zalijeme je 0,6 l vody. Aby neplavaly, je třeba je v nádobě zatížit čistými kameny. Nádobu dobře uzavřeme, abychom zabránili šíření zápachu z rozkladu, a postavíme ji na teplé místo (ne na přímé slunce). Necháme kvasit tři až čtyři týdny. Po uplynutí této doby by měly být listy shnilé a v nádobě by měla být tmavohnědá tekutina. Zákvas přecedíme přes gázu a přelijeme do čisté nádoby. Na hnojení ho musíme rozředit – 25 ml dáváme do litru vody, nejlépe dešťové. Stejným způsobem si můžeme připravit i hnojivý roztok z kopřivy.

Dobré rady

Odvary, výluhy či zákvasy skladujeme mimo dosah dětí a domácích zvířat.

Nejlepší doba pro sběr listů je brzy ráno. Aby jemné chloupky některých druhů rostlin nevyvolaly alergickou reakci, pracujeme vždy v rukavicích.

(r)

VELIKONOČNÍ VÝSTAVA V ČASTOLOVICÍCH

Ve dnech **7.–9. dubna** pořádá ZO ČZS Častolovice ve spolupráci s ÚS ČZS Rychnov n Kn a městysem Častolovice jarní výstavu Velikonoce – svátky jara.

Tato výstava přibližuje staročeské velikonoční tradice. Ukazuje nejen zvyky a krásu tohoto období, ale dává i návody, jak si zpříjemnit a zkrášlit příchod jara.

Výstava se koná v sokolovně v 1. patře a v přízemí, v zahrádkářské budově a na sokolské zahradě. Bude otevřena každý den v době od 8 hod. do 17 hod., v neděli do 16 hod. Prodej i soutěž kraslic!

BYLINKOFEST

Národní zemědělské muzeum, Kostelní 44 - Praha 7

22. 4. 2017 10–19 h.

BYLINKOFEST je festival o bylinkách, zdraví a zdravém životním stylu. Sejdou se zde lidé, kteří mají rádi bylinky na všechny způsoby, s těmi, kteří bylinky pěstují, něco z nich vyrábějí nebo o nich hodně vědí.

ROZLOUČENÍ

S politováním oznamujeme, že náš věrný přispěvovatel, od devadesátých let, kdy ještě vycházely Bionoviny, do současnosti Ing. Jan Papáček 8. února 2017 zemřel. Z nešťastného pádu ze žebříku při prořezávání stromů se, bohužel, neuzdravil.

Budeme vzpomínat.

Za redakci Miroslava Vohralíková

STRAVUJÍ SE RODIČE SPRÁVNĚ?

Často kolem sebe slyšíme, že naše populace v Česku a v Evropě vůbec stárne. Vloni bylo v České republice 1,6 milionu obyvatel ve věku 65 let a starších – a za dalších 40 let to budou téměř tři miliony osob. Pokud se nás tento věk týká, či jde o naše rodiče nebo prarodiče, přejeme si, abychom si my či oni zbytek života užili aktivně a v co nelepším zdravotním pohodě. Také mnoho lékařů se přiklání k tomu, že nemoci, zejména ty civilizační, jsou v mnoha případech vyvolané způsobem stravování a nedostatečným přísunem vody, vitamínů a minerálů, i stopových prvků.

Někdy nevěnujeme dostatečnou pozornost tomu, jak se stravujeme. Leckdy ani naši lékaři neradí, jak se stravovat při různých onemocněních, nebo s ohledem na věk. Mnozí lidé trvají na svých stravovacích zlozvycích i z doby, kdy v zaměstnání opravdu měli málo klidu a času se najíst, nebo si nemohli každý den vařit. Nejsme někdy schopni dodržet ty nejjednodušší pokyny: jíst 4–6 porcí denně, jíst často zeleninu a ovoce a dodržovat pitný režim.

Pokud již jsme v důchodu, nepracujeme a nejsme ještě příliš nějakým zdravotním problémem omezeni, na tyto záležitosti bychom měli mít klid. Můžeme se věnovat kvalitnímu stravování tak, aby nám nechyběly základní živiny: sacharidy, bílkoviny, tuky ani vitaminy, minerály a stopové prvky – a bez vody to také nepůjde. Máme čas, sestavit si jídelníček na týden i na delší období. Podle toho si můžeme nakupovat suroviny a připravovat jídla.

Ve stáří přirozeně dochází k úbytku svalové hmoty a ke změnám v imunitním systému. Pokud se přidá vliv nedostatečné výživy či snížení hybnosti, celkový zdravotní stav seniora se velmi rychle zhoršuje.

Proč je jídelníček starších lidí často chudý na živiny?

Stárnutí organismu člověka vede k tomu, že se snižuje jeho chuťové a čichové vnímání a chuť k jídlu je malá.

Chuť k jídlu potlačují i léky. Také sucho v ústech, choroby dásní, umělý chrup, špatné rozmělnění stravy způsobují snížení chuti k jídlu. Snížený je pocit žízně a malá potřeba se napít dehydratuje organismus.

Zhoršený zrak i pohyblivost vede ke snížené schopnosti nakupovat a uvařit si – tedy by měla pomoci rodina. Zapomnětlivost způsobí vynechávání denních jídel.

Stárnutí vnitřních orgánů zhorší vstřebávání živin, snižuje se vylučování trávicích šťáv...

Omezené finanční prostředky, osamělost a sociální izolace jsou příčinou nevhodné výživy.

Nezájem a apatie pak zapříčiní konzumaci převážně sacharidů (houska, chleba s něčím...).

Kvalita a dávkování stravy – co radí dietologové

Stravu je třeba podávat v malých dávkách, větší objem potravy najednou představuje pro organismus zátěž. Nutričně však musí být výživa seniorů velmi kvalit-

ní, musí obsahovat kvalitní bílkoviny a ostatní nezbytné živiny.

Energetická hodnota jídla pro seniory se nemusí vždy snižovat. „Mladší“ důchodci se často udržují v kondici plaváním, cyklistikou, turistikou, prací na zahrádce – ti by energetický příjem neměli snižovat. Po šedesátce by energetická hodnota měla být 8 000, 8 400 kJ až ke 9 000 kJ – pro ty velmi aktivní důchodce.

Množství vitamínů ve stravě nesnižujte, protože tělo už vše hůře vstřebává. Důležitý je příjem antioxidantů – vitamin E, betakaroten, a vitamin C. Potřebujete také kyselinu listovou a vitamin B12.

Velmi důležitá je konzumace zeleniny – dodá vitaminy, vlákninu a další minerály. Podle možnosti jezte z celkového denního podílu zeleniny menší část syrovou (nastrouhejte, rozmačkejte vidličkou), větší část tepelně upravte, např. krátce poduste nebo vařte na páře. Zeleninu si přidávejte ke každému dennímu jídlu.

Stavební kameny stravovací pyramidy

Bílkoviny – najdete např. v rybách, mléčných produktech, vejcích, masu – vegetariáni využijí tofu –, ale také v luštěninách. Pokud jíte maso, upřednostňujte méně tučné a raději bílé maso, ale občas obohatte jídelníček i kvalitním hovězím. Maso upravujte spíše dušením na minimu tuku či na sucho. Při problémech s kousáním či polykáním maso umelte. Z mléčných výrobků často vybírejte výrobky zakysané, jogurty, kefíry, záleží na tom, jak tyto výrobky snášíte.

Sacharidy mají největší podíl ve stravě, jsou obsaženy v chlebu a pečivu, v rýži, těstovinách, obilovinách a bramborách. Zkuste vaření s méně známými produkty jako je pohanka, jáhly, kuskus – a další obilninové kaše. Dají se velmi snadno a chutně připravit a obsahují cenné živiny. Dají se zakoupit jako polotovary. ➡

ČOKOLÁDOVO OŘECHOVÉ SMOOTHIE

● jogurt čokoládový	1 kelímek
● ořechy vlašské sekané	1 lžíce
● mléko	0,3 šálku
(polotučné)
● banány	1 kus
● led	3 kostky
● čokoláda hořká	
● ořechy vlašské (celé, na ozdobení)	

Postup přípravy

Všechny ingredience dáme do mixéru a důkladně rozmixujeme. Dle potřeby přidáme led nebo mléko, dokud není dosaženo správné (hutnější) konzistence.

Nalijeme do sklenic a ozdobíme kostičkou čokolády a vlašskými ořechy.

Zdroj: chutastyl.cz

➔ Tuky – další důležité látky jsou také polynenasycené mastné kyseliny (rostlinné oleje – zejména řepkový) a rybí tuk. Konzumujte buď rostlinné (panenské) oleje a střídejte máslo a sádlo.

Vláknina je pro organismus důležitá – (ovoce a zelenina, celozrnné výrobky a luštěniny) a lecitin (vejce, sójové výrobky – pozor ale na její možnou nesnášenlivost). Vysoké dávky lecitinu pomáhají léčit depresi.

Minerální a stopové prvky

Některé minerální látky seniorům ubývají, proto se zaměřte na přísun železa, zinku a vápníku ve stravě, nebo je kupte v lékárně. Není pravda, že balastní látky ve vitaminových přípravcích škodí, ani přírodní větší dávky neškodí. Pokud vitamíny a minerály v těle chybí, nastupuje oslabení imunitního systému a nemoc. Vitamíny a minerály i stopové látky jsou samozřejmě nejlépe přijímány z čerstvých potravin. Bohužel, jejich obsah při současném způsobu zemědělství v potravinách klesá.

Železo dostaneme v mase, vnitřnostech a mléce a v celozrnném pečivu. Jeho vstřebávání potlačuje, např. kyselina šťavelová – paradoxně je třeba ve špenátu, nebo kyselina fytová v otrubách, nevhodný je i černý čaj a káva. Proto železo, pokud potřebujeme spolehlivou dávku, užíváme v tabletách. Užíváme jej až půl hodiny po konzumaci uvedených potravin. Zapijeme přírodní ovocnou šťávou, džusem, protože se železo lépe vstřebává za pomoci vitamínu C.

Dostatek zinku pokryje konzumace ryb, vajec, mléčných výrobků, zeleniny, ořechů či celozrnných výrobků.

Rutin pro pružnost cév doplníme konzumací pohanky alespoň dvakrát týdně.

Vápník lidem ve vyšším věku často chybí. Dobré je konzumovat mléčné výrobky, odkud je vápník nejlépe vstřebatelný, až večer, protože tělo vápník v noci lépe využívá. Můžeme přimíchávat i sušené mléko do některých jídel. Bohaté na vápník jsou sardinky, mák, ořechy, zelí, hrášek, brokolice... (Ořechy se nesnadno konzumují, proto je pomeleme a jíme třeba v jogurtu.) Využití vápníku také závisí na příjmu vitamínu D a bílkovin.

Pitný režim

Vlivem procesu stárnutí se postupně snižují funkce jednotlivých orgánů a soustav. Slabné funkce ledvin a ztrácí se pocit žízně. Jedním z nejvýznamnějších výživových opatření ve stáří je proto sledovat pitný režim. Dehydratace organismu může způsobovat únavu, padání i zmatenost. Ke každodennímu pití se nejlépe hodí voda – spíše z vodovodu. Minerální vody mohou být problematické, např. pro kardiaky, používají se pouze doplňkově. Vařte si bylinkové čaje – respektujeme návod k použití a také vhodnost vzhledem k užívaným lékům. Po bytí si rozestavte sklenice s vodou na různá místa a během dne je vypijete. Vodu v lahvi osvěžte kapkami citronové šťávy či lístky máty. Jako nápoj zkuste rozmíchat jogurt ve 3 dl vody, „oživí“ vás a dostanete do sebe tekutiny. Vařte si také zeleninové nezapažené polévky.

Pobyt na slunci a na vzduchu

O zdravou chuť k jídlu a o dobrý životní pocit se postará přiměřený pohyb, přizpůsobte si jej podle sebe. Pobyt na čerstvém vzduchu vám dodá nejen pocit psychické pohody, ale přiměřeným kontaktem se slunečním zářením (alespoň 10 minut denně) také vitamín D.

Vaření pro seniory

Volte raději pokrmy, které se snadno a rychle připravují. Možná budou nejvhodnější pokrmy tzv. z jednoho hrnce či z jedné pánve. Nebojte se vyzkoušet nové pokrmy a postupy, buďte však opatrní a zařaďte nezvyklá jídla zpočátku pouze v malém množství a jen v době, kdy se cítíte v dobré kondici. Nešidte se ani při stolování. Dobře vyvětrejte místnost a hezky upravte stůl – máte na to přece konečně dost času.

Připravujte si jednoduché saláty a pomazánky ke svačinám či večerím – do tvarohu na sladko přidejte nastrohanou mrkev, rozinky, oříšky, trochu skořice a medu... Nebo na slano: do tvarohu přidejte olejovky, ochuťte cibulí, česnekem, kečupem..., nebo přistrouhejte okurku, nakrájejte rajče či jablko.

Zeleninu a ovoce si dejte ke svačinám, ale také ke každému hlavnímu jídlu – maso jezte jen se zeleninou. Základní levnější potravinou zůstanou asi brambory, které můžete také upravovat na mnoho způsobů, sypat zelenými bylinkami a zapíjet keřím či podmáslím...

Luštěniny, které zajistí přísun bílkovin i stopových prvků, nebývají tak oblíbené kvůli nadýmání. Lze tomu zabránit. Přebírané luštěniny zalijeme vodou, necháme tři minuty povařit, potom na hodinu odstavíme. Vodu slijeme, luštěniny opět zalijeme čistou vlažnou vodou a necháme přes noc stát v ledničce. Před vařením vodu opět slijeme, přidáme čistou a uvaříme. Předvaření mnohdy ani není nutné, třeba u čočky klasické nebo červené. Před koncem vaření přidáme majoránku, saturejku a bazalku či yzop a šalvěj.

Konzumovat je můžeme v podobě kaší, polévek, salátů, pomazánek, luštěninových karbenátků, naplní do zapékaných pokrmů.

Pokud se vám – lidem vyššího věku – podaří zohlednit výše uvedené rady a zažít si je, jistě si dobrou kondici udržíte. Uvedené zásady se však týkají každého.

(vha)

PORADNA WALTRAUD GREGOROVÉ

Je černá řepa skutečně dobrá proti kašli?

Černá řepa? – Snad černá ředkev, ne? Název černá řepa slyším poprvé, jste-li vlastně o černou ředkev. V první řadě je nutno říci, že a by nemocný i potřeboval lék proti kašli, musí volit něco jiného, než je černá ředkev, pakliže současně trpí na záněty trávicího traktu – žaludek, střeva. Ani nemocní s játry a žlučníkem nemohou všichni bez rozdílu dost dobře jíst černou ředkev. Třebaže je tato žlučopudná. Černá ředkev obsahuje antimikrobiální komplex účinných látek fenolového původu, které mohou dobře působit proti řadě bacilů – např. proti původci záškrtu, černého kašle a dalších hnisavých procesů všeobecně. Působí i proti vyvolatelům hnisavých kožních afekcí.

Černou ředkev lze jíst jako potravu, ale lze ji různými postupy využívat také k léčbě – například vydlabat, naplnit kandys-cukrem a vzniklou šťávu pak po čajových lžičkách užívat proti kašli. Strouhaná ředkev, stejně jako pouhá šťáva z ní se používá jako obklad na pokožku při těžkých hnisavých procesech. Protože šťáva je bohatá na draslík, používá se při vodna-

telnosti k vyvedení tekutiny z těla, stejně jako zároveň k vyvedení chloridu sodného, tedy soli. Ale nemocní s onemocněním ledvin by černou ředkev jíst neměli – myšlena je tu pouze vodnatelnost, kterou způsobila choroba srdce, ale nemocný samozřejmě také nesmí trpět žádnou chorobou trávicího ústrojí.

Je tedy nutno při použití černé ředkve k samoléčbě dobře znát stav svého těla – a pokud to nevíme, raději se poradit s lékařem nebo léčitelem.

Rychlé občerstvení PIZZA A PUČÁLKA

Pizza – rajčatová a špenátová

Pro čtyři osoby

Suroviny na těsto: 1 kg hladké mouky, 1 kostka droždí, 400 ml vody (nebo mléka), 8 lžic oleje, 3 lžičky soli a 1 lžička cukru

Ve 400 ml vody nebo mléka rozmícháme kostku kvasnic, lžičku cukru a směs přidáme k mouce. Všechny suroviny společně dobře propracujeme, po půl hodině kynutí rozválíme na tenké pláty, které přendáme na vymazané plechy. Z 1 kg mouky připravíme čtyři velké plechy pizzy.

Na pláty těsta rozetřeme rajčatovou omáčku, kterou jsme uvařili z pasírovaných rajčat (mohou být konzervovaná). K dohuštění řidší omáčky stačí hladká mouka. Omáčku výborně dochutí koření na pizzu, bazalka, česnek a sůl.

Na pláty potřené omáčkou dále rozložíme proužky papriky, pórku, sterilovaných žampionů a tenké plátky oliv. Vše posypeme strouhaným sýrem a lehce pokapeme olivovým olejem.

Další z mnoha variant zdobení je špenátová omáčka. Připravíme ji velmi snadno, když rozmrazíme kostku špenátu, přidáme k ní polovinu malého kelímku smetany, trochu rozmačkaného česneku, posolíme a promícháme. Špenátovou omáčku rozetřeme na plát těsta a posypeme strouhaným sýrem.

Připravenou pizzu upečeme ve vyhřáté troubě. Nejchutnější je hned po upečení. Ale také se velmi dobře mrazí a v případě potřeby je během několika minut z mrazničky připravená k jídlu.

Anna Skoumalová

PUČÁLKA – RYCHLÉ OBČERSTVENÍ POSTAROČESKU

První postní neděle, která připadla po Popeleční středě letos (1. března) na 5. březen, byla nazývána Pučálka. Její název je odvozen od pokrmu „pučálka“, což byl předem naklíčený hrách, který se na suché pánvi opražil. Pučálka se jídla hlavně solená a pepřená, ale také na sladko s hrozkami, to v tom případě, že byl v postním období velikonočním očekáváním k námluvám ženich.

Naklíčený hrách byl zdrojem vitamínů a my se s ním setkáváme společně s naklíčenými obilnými zrnky v receptech současné zdravé výživy. A jak pučálku připravovali naši předkové?

Hrách zalili v široké nádobě na dva prsty vlažnou vodou. Dva dny ho nechali napučet na teplém místě. Potom přebytečnou vodu slili tak, aby byly hrášky jenom částečně ponořeny. Třetím dnem už začínaly rašit klíčky. Pučálka se nejčastěji zprudka opékala na rozehrátém másle na pánvi.

Pučálku jsme si zkusili připravit podle receptu v redakci. Hrách zelený neloupaný jsme podle návodu namočili, asi 150 g, a opravdu se už druhý den na něm začaly objevovat drobné světlé výhonky klíčků. Podle návodu jsme hrách opražili na kousičku másla – návody nikde neuvádějí, jak má pražení dlouho trvat – takže asi do mírného zružovění až zhnědnutí, pokud to lze na zeleném hrachu pozorovat. Od hrachu se začaly oddělovat slupky. Ty se mohou odstranit, nebo ponechat a pěkně potom křupou.

Zkusili jsme pučálku se solí a troškou pepře, může to být i bylinný pepř. Chuť hrachu je přítomna jen opravdu jemně. Také s medem chutná pučálka výborně, rovněž s cukrem, rozinkami a skořicí.

Opravdu by se mohla prodávat tato jarní pochoutka místo hranolků v sáčkích, jako ji kdysi nabízely babky pučálnice ve městech při poutích a trzích.

(r)

BIOKOSMETIKA

- Německo nadále na čele trhu přírodní kosmetiky
- Evropa: Stabilní růst na stěžejních trzích, tendence pozitivní
- Světový trh: Obrat dosahuje 12,5 miliard dolarů

Přírodní kosmetika zažívá boom a již mnoho let se těší rostoucí oblibě na celém světě. Poptávka je na celém světě vysoká, trh se vyvíjí dynamicky. Toto živé a výkonné odvětví každoročně prezentuje trendy a inovace na Mezinárodním odborném veletrhu přírodní kosmetiky, VIVANESS. Nejblíže se konal od 15. do 18. února na výstavišti v Norimberku. Magnetem pro návštěvníky byly vedle prezentací výrobců mimo jiné jevištní programy VIVANESS on Stage a také kongres VIVANESS. Na odborném veletrhu se očekávalo přibližně 250 mezinárodních vystavovatelů.

Německo nadále na čele trhu přírodní kosmetiky

V Německu biokosmetika a přírodní kosmetika v roce 2015 dosáhla zvýšení o 10 % na hodnotu obrátu 1,1 mld. eur. To staví jeden z průkopnických trhů na světě nesporně na nejvyšší stupínek v sektoru přírodní kosmetiky v Evropě. **S tržním po-**

dílem ve výši 9 % přírodní kosmetika výrazně předstihla oblast kosmetiky blízké přírodě (6,2 %). Společně dosahují více než 2 mld. EUR.

Pro srovnání:

Celkový trh kosmetiky v Německu má hodnotu 13,3 mld. eur. Prakticky každý čtvrtý spotřebitel v Německu sáhne po přírodní kosmetice a kosmetice blízké přírodě. Takže se i v roce 2016 opět rýsuje stabilní růst. Expertka pro toto odvětví, paní **Elfriede Dambacher**, z nakladatelství Naturkosmetik Verlag, Dortmund (GER), která s partnery z výzkumu trhu každé čtvrtletí zjišťuje a sestavuje čísla o trhu přírodní

kosmetiky, považuje tento vývoj za „*super výsledek na nasyceném kosmetickém trhu*“. V prvním čtvrtletí roku 2016 trh podle paní Dambacher již opět zaznamenal nárůst zhruba 10 %. Proto počítá v průběhu celého roku se stabilním vývojem obrátu.

Přírodní kosmetika, spotřební produkt, který má hodnotu a smysluplnost

Z analýz trhu Společnosti pro výzkum spotřeby GfK, Norimberk (GER), vyplynulo: Vedle přívrženců zdravého životního stylu a udržitelnosti (Lifestyle of Health and Sustainability – Lohas) přispěla ke zvýšenému dosahu přírodní kosmetiky v uplynulých letech především takzvaná **generace Y** (do 36 let). Také **Elfriede Dambacher** pozoruje, že k přírodní kosmetice tíhnou výrazně zejména ročníky od roku 1990. Důvodem je prý „*hledání spotřebního zboží, které transportuje etické hodnoty a poskytuje opravdové alternativy na stupnici hodnot, pokud jde o životní prostředí, férovost a udržitelnost*.“ Podle

experta organizace GfK **Dr. Roberta Kecskese**, se to odráží v trendech k uvědomělejší spotřebě.

Na významu přitom nabývá „*zrychlená smysluplnost*“ (accelerated meaningfulness), která spojuje convenience s vysokou kvalitou a odpovědností za životní prostředí. ➔

Přírodní mýdla a biomýdla

Zjednodušeně: běžným tukem pro výrobu mýdel je například sádlo, použít lze také různé oleje (kokosový, řepkový, olivový...), pak vzniknou mýdla glycerinová. Použitím tuku živočišného, nebo rostlinného se pak odlišují mýdla „obvyklá“ od vegetariánských. Zmýdelnění tuků se dosáhne za varu (teplota okolo 100 °C, směs by měla silně pěnit, je třeba nechat dostatek volného místa) se středně koncentrovaným vodným roztokem hydroxidu sodného (draselého).

Záleží pak na certifikaci těchto potřebných látek, zda budou pocházet z ekologického zemědělství – např. sádlo z biovepříka, certifikované oleje, bylinky nebo i koží biomléko, které se do mýdel přidávají. Minerální látky, zřejmě takovému předpisu nemusí podléhat (nepěstujeme je a nechováme), jsou však

Kosmetika s certifikací Demeter ve vás nemusí vzbuzovat pochybnosti. Je to značka pro ekologické zemědělství se specifickým úřadstvem k pěstování plodin nebo chovu zvířat.

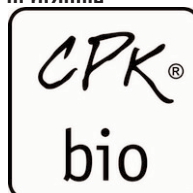
Na kosmetických přípravcích si musíme stále všimnout, zda jsou připraveny pouze na úrovni využití přírodních látek (bez ropných produktů), nebo nesou také značku „bio“ – je to rozdílné

➔ je Kecskes témata **regionálnosti, spravedlnosti, bio, veganství a zdraví**. Podle názoru znalkyně z branže, paní Dambacher, jsou zde výrobci přírodní kosmetiky v porovnání s klasickým kosmetickým průmyslem jasně ve výhodě. Předpokládá, že mají obrovský náskok z hlediska svých vysokých nároků na přírodní kvalitu, expertiz, ale také své hodnověrnosti. Podle názoru paní Dambacher by se tyto kladné body praktické udržitelnosti však měly mnohem výrazněji komunikovat směrem ven, aby se o nich dověděli ti spotřebitelé, kteří na to dnes kladou stále větší důraz.

Hodnoty a udržitelnost platí i v mezinárodním měřítku

Nejen němečtí spotřebitelé upřednostňují ve zvýšené míře udržitelné produkty – tento trend je citelný a měřitelný na celém světě. **Amarjit Sahota**, zakladatel a jednatel londýnské instituce Consulting Organic Monitor, vysvětluje: „Globální trh přírodní kosmetiky a biokosmetiky roste ročně přibližně o 1 mld. dolarů a v roce 2015 dosáhl odhadovaného obrátu 12,5 mld. amerických dolarů. Evropa a Severní Amerika k tomu přispívají největšími podíly, ale aktuálně ukazuje vysokou míru růstu především také Asie.“

Ale také americká firma pro průzkum trhu MarketResearch, Rockville, Maryland, se ve své aktuální zprávě zabývá vývojem sektoru přírodní a biokosmetiky od roku 2016 do roku 2022. **Podle těchto prognóz bude růst v příslušném období každoročně vyšší než 10 % a v roce 2022 bude globální obrát dosahovat 19,8 miliard dolarů.** Jako důvody tohoto vývoje se ve studii s názvem „World Organic Personal Care and Cosmetic Products

V České republice je zaručená přírodní kosmetika se značkou CPK a biokosmetika se značkou CPK bio. Vydává je, podle stanovených pravidel čistoty surovin a postupu přípravy, Kontrolní organizace pro ekologické zemědělství, o.p.s.

Market“, i u jiných znalců tohoto odvětví uvádějí rostoucí uvědomování si zdraví a také zvětšující se zájem o přirozenou kosmetiku a tělesnou hygienu. Americký trh je podle studie v globálním hodnocení na prvním místě, následován Evropou a Asií, které průzkum trhu v následujících letech předpovídá nejvyšší růstový potenciál.

V tomto vývoji bude na celém světě hrát důležitou roli online-obchod. Průzkumníci

Hygienické potřeby pro ženy, maminky i miminka pronikly i na náš trh.

trhu z organizace MarketResearch předpovídají u elektronického obchodu roční nárůst téměř 12 %.

Evropa:

Stabilní růst na stěžejních trzích, tendence pozitivní

Pět top trhů v oblasti přírodní kosmetiky v Evropě tvoří Německo, Francie, Velká Británie, Itálie a Rakousko / Švýcarsko. Společně dosahují dobré tři čtvrtiny evropského obrátu v oblasti přírodní a biokosmetiky, který experti mezitím odhadují na více než 3 miliardy eur.

Jejich podíl na jednotlivých trzích v Evropě vyčísľují odborníci na 3–4 % příslušného trhu kosmetických výrobků, s výjimkou Německa, kde je podíl už vyšší než 9 %. Distribuce značkových produktů a obchodních značek se uskutečňuje na evropské úrovni prostřednictvím nejrozličnějších obchodních kanálů – od lékáren a parfumerií přes obchodní domy a supermarkety až po diskontní prodejny a různé formáty drogerií.

Prozatím divoká příroda poskytuje unikátní zdroje pro biopotravinu i biokosmetiku.

Největším místem odbytu, tvořícím 40 %, což platí alespoň pro Německo, jsou prodejny Drogeriemarkt. Klasické specializované prodejny, obchody s přírodními produkty a potravinami, které tento sortiment v Německu dlouhá léta exkluzivně prodávaly, tvoří společně momentálně jednu čtvrtinu obrátu. Při mezinárodním srovnání hrají konvenční obchodní kanály už delší dobu nosnou roli a jsou odpovědné za velkou část obrátu. Díky online obchodu jsou značky globálně ještě snáze dostupné všude.

Další informace a fotografie najdete na: www.vivaness.de/presse a www.biofach.de/press

**FOTO a popisky
M. Vohralíková**

České biopotraviny k ochutnání na mezinárodním veletrhu

Největší přehlídka bioproduktů v Evropě skončila 18. února v Norimberku. Čeští ekologičtí zemědělci a producenti biopotravin na mezinárodním veletrhu BIOFACH 2017 nechyběli. O pozornost mezinárodního publika se uchází jak vystavovatelé, tak samotné výrobky, které bude možno na českém stánku ochutnat.

pak organizátoři nachystali sasovské klobásy a Trhanou paštiku z přeštíka. Oba výrobky mají domov na Vysočině, vyrábí je Biofarma Sasov u Jihlavy. Trhaná paštika z přeštíka se dokonce v loňském roce stala vítězem výše jmenované soutěže biopotravin. „Kromě samotného výrobku chceme propagovat i česká plemena. Přeštické černo-

„PRO-BIO Svaz ekologických zemědělců propaguje české biopotraviny při mezinárodních jednáních a všech dalších akcích, kterých se účastníme, v tom BIOFACH není výjimkou,“ uvedla **Kateřina Urbánková**, manažerka PRO-BIO Svazu ekologických zemědělců. Prezentaci z toho, co tuzemští, zejména faremní, zpracovatelé, dokážou vyrobit, dodali mj. členové PRO-BIO Svazu z celé České republiky.

K zakousnutí při vyjednávání zejména o obchodní spolupráci byly biosýry – z Krušných hor a Bílých Karpat. „Vybrali jsme sýry, které byly v minulosti oceněny v soutěži Česká biopotravina. O jejich kvalitě tedy nelze pochybovat,“ říká Kateřina Urbánková. Z Horského Statku Abertamy bude k dispozici tvrdý zrající biosýr Arnika, z Ekofarmy Javorník ve Štítné nad Vláří pak bioeidam a biohermelín.

Pro návštěvníky české národní expozice, kteří upřednostňují masné výrobky,

strakaté prase je národní plemeno, které bylo u nás vyšlechtěno, a je tedy v mezinárodním kontextu unikátní. Právě tato jedinečnost může v globalizovaném světě řadu zákazníků v podobě masných produktů oslovit,“ dodává Kateřina Urbánková. Nově navázané i opě-

Andrea Hrabalová (ČTPEZ) a Leoš Roháček (české biojogurty Hollandia).

České ghíčko po dvou letech již na Biofachu.

tovně potvrzené obchodní vztahy budou moci účastníci stvrdit nejen stiskem ruky, ale také přípitkem oranžovým vínem, které bylo vyrobeno Petrem Marcinčákem z Mikulova.

Samozřejmostí je také každoroční účast členů PRO-BIO Svazu ekologických zemědělců mezi veletržními vystavovateli. V roce 2017 tomu nebylo jinak. Své výrobky představilo sedm členů Svazu. Jsou jimi společnosti Amylon, a. s., České ghíčko, s. r. o., Extrudo Bečice, s. r. o., POLABSKÉ MLÉKÁRNY, a. s., Vinné sklepy Kutná Hora, s.r.o., COUNTRY LIFE, s. r. o. a PRO-BIO obchodní společnost, s. r. o.

Kateřina Urbánková, manažerka PRO-BIO Svazu ekologických zemědělců je přesvědčena, že účast českých bioproducentů na mezinárodním veletrhu přináší nejen nové obchody, ale také impulzy pro rozvoj tuzemské bioprodukce. Mimo jiné také proto na veletrh míří řada obchodníků z Čech, Moravy a Slezska, aby načerpali inspiraci a včas podchytili nové trendy.

**Za PRO-BIO Svaz ekologických zemědělců
Sylva Horáková**

„Na letošním Biofachu se nedostávala výstavní místa. Hospodářská a finanční krize již dávno pomínuly, a tak se na výstaviště nedostalo třicet firem,“ uvedl při tiskové konferenci ve stánku České republiky Dr. Ing. Emerich Vacek, ministerský rad Oddělení komunikace s veřejností a Ing. Veronika Stupková, ministerská rodní pro ekologické zemědělství MZe ČR. Stánek ČR byl letos menší než vloni. Za podpory ministerstva zde vystavovalo 12 firem. Dalších osm firem mělo pronajaté vlastní výstavní prostory. Ing. Andrea Hrabalová, statistička, se aktivně účastnila odborného kongresu.

DOSUD NEJVĚŠTÍ ÚSPĚCH NAŠICH VÍN V KIŠINĚVĚ!

Soutěž Black Sea Region Wines & Spirits contest 2017 je stále ta stará známá kišiněvská soutěž, jen napjaté podmínky v oblasti přiměly Moldavsko, Gruzii, Rumunsko, Bulharsko, Turecko, Ukrajinu, Arménii a Ázerbajdžán, aby spojily síly v úsilí čelit podobným ekonomickým problémům a výzvám. I proto soutěž vín z pobřeží černého moře doplnila výstava a diskusně obchodní fórum, pořádané za podpory řady mezinárodních organizací.

Soutěž sama patří k absolutní východní elitě jak díky dlouhé tradici, tak kvůli opravdu mezinárodní účasti vín i degustátorů, ale především pro dlouhotrvající patronát OIV, letos vyjádřený osobní účastí generálního ředitele **Jean-Marie Auranda**.

Společnou účast vín zajišťovala již po šesté naše redakce magazínu SOMMELIER v spolupráci se zastupitelským úřadem Moldavska. Do Kišiněvy jsme vypravili na 150 kg vín, další slovenské vzorky dovezl Vlado Strieženec z Chateau Topolčianky, který jako tradičně hodnotil v porotě. Česká republika byla zastoupena docentem **Milošem Michlovským** a **Ivou Kovářikovou**.

Opravdu přísné podmínky daly vyniknout skvělým, nejlepším vínům. Z bezmála 50 vzorků z ČR a Slovenska získali moravští vinaři pět zlatých a čtyři stříbrné, slovenští

dvě zlaté a jednu stříbrnou medaili. Tím se Česká republika stala druhou nejúspěšnější zemí v soutěži po domácím Moldavsku, ale poprvé před, zde tradičně silným, Rumunskem!

ZLATÉ MEDAILE

Vinařství Štěpán Maňák ● Maňák Alibernet Oak Aged, pozdní sklizeň 2015 ● CZ
Vinařství U Kapličky ● Chardonnay, Fresh Wine 2016 ● CZ
Vinařství U Kapličky ● Pálava, Fresh Wine 2016 ● CZ
Vinelekt Michlovský ● Vinum Palaviense Ryzlink rýnský, 2008 ● CZ
Vinelekt Michlovský ● Ryzlink vlašský, 2009 ● CZ
J. & J. Ostrožovič ● Muškát žltý, slamové víno (L-30), 2015 ● SK
Vinárske závody Topolčianky ● Rizling rýnský, slamové víno (L-312), 2015 ● SK

STŘÍBRNÉ MEDAILE

Vinařství U Kapličky ● Ryzlink rýnský, Fresh Wine, 2016 ● CZ
Vinelekt Michlovský ● Cuveé 1+1 Aurelius, Sauvignon 2013 ● CZ
Vinelekt Michlovský ● Vinum Palaviense Aurelius 2013 ● CZ
Vinelekt Michlovský ● Vinum Palaviense Aurelius 2012 ● CZ
Vinárske závody Topolčianky ● Tramín červený, neskorý zber (L-418) 2016 ● SK

**Pište si do diářů:
„BIOAKCE“
jaro/léto 2017**

PRAHA

Národní přehlídka tuzemských bioproducentů – za tu se dá považovat část Festivalu Evolution, který se bude konat v Praze **24.–26. 3. 2017**. Na Výstavišti v pražských Holešovicích se na **BIOSTYLU** představí certifikovaní ekologičtí zemědělci, výrobci biopotravin a obchodníci.

Součástí akce je také bohatý doprovodný program, jehož součástí bude i **odborný blok přednášek popularizujících ekologické zemědělství**. Uskuteční se **24. 3.** v první festivalový den a kladou si za cíl pro spotřebitele zviditelnit **pozitivní externality ekologického zemědělství**. Ve střední hale výstaviště budou přítomni se svými výrobky certifikovaní faremní výrobci z různých koutů České republiky.

ČEJKOVICE

Sluneční máj s oslavou **Dne matek** proběhne ve dvou termínech – **1. a 8. května 2017**. Průvodci vezmou návštěvníky do bylinkového ráje na exkurzi do výroby biočajů. Provedou provoněnými sklady i výrobními prostory, kde bude k vidění zrození nálevového čajového sáčku od výkupu bylinek až po samotnou výrobu.

VELKÉ ALBRECHTICE

V pořadí již druhý Den otevřených faremních vrat na **Ekofarmě Šťastná koza** se uskuteční **20. května 2017**. Návštěvníci se budou moci podívat do stáje a zkusit pochopit, jak funguje **malý rodinný statek**. Na dvoře opět vyroste jednodenní selské **tržiště**, kde budou k dispozici výrobky od producentů z Moravského Kravařska.

BIOAKADEMIE

Ve dnech **8. a 9. června** se uskuteční Bioakademie – **odborná konference ekologického zemědělství**. Místo, kam se sjedou významní aktéři ze sektoru, bude upřesněno v nejbližších týdnech. Koncept počítá s exkurzemi na vybrané farmy.

NABOČANY

Tradiční akce **Naše pole** je zaměřena na **novinky v rostlinné výrobě**. Celostátní **přehlídka polních pokusů** odrůd zemědělských plodin, ochrany a výživy rostlin a výstava zemědělské techniky se koná **13. a 14. června 2017** v Nabočanech u Chrudimi. Ekologické zemědělství zde bude zastoupeno mj. **stánkem ČTPEZ** a nebude chybět ani odborný blok přednášek, zejména týkajících se plodin vhodných pro EZ.

BOLI SME NA BIOFACHU 2017 na konferenciach i pri diskusii

V dňoch 15.–17. februára už po trinásťkrát Ekotrend Slovakia – zväz ekologického poľnohospodárstva zorganizoval v spolupráci so Slovensko-nemeckou obchodnou a priemyselnou komorou odbornú exkurziu na svetovú výstavu BioFach v nemeckom Norimbergu. Tento rok sa prihlásili len obchodníci, čomu sme prispôbili aj sprievodný program.

Zkúsenosti sme zbierali i po ceste

Na ceste tam sme sa najprv zastavili v meste Wels, kde sme si dali obed a navštívili maloobchodnú predajňu siete Denns. Jedná sa o jednu z mnohých v Rakúsku, kde predávajú len výrobky BIO. Zhodli sme sa, že je to pre nás taký „malý biofach“. Po ďalšej hodinovej ceste sme sa na kávu a koláč zastavili vo veľmi príjemnom malom mestečku Schärding.

Pred dvoma rokmi sa v ňom konalo stretnutie európskych vidieckych parlamentov. V súčasnosti tu majú vypracovaný zaujímavý turistický chodník s 20 zastaveniami – určite inšpirujúce aj pre naše mestá na predĺženie pobytu turistov...

Ubytovanie v Hoteli na pošte vo nemeckom Velburgu bolo už naše tradičné. Tento rodinný hotel má pre nás vždy voľné izby a je potešiteľné, že tu pravidelne niekoho zo Slovenska stretne. Tento krát tu boli ubytovaní jedni z našich vystavovateľov, konkrétne z firmy Happylife, s. r. o. Večerné posedenie pri regionálnych špecialitách bolo dobrou prípravou na nasledujúce zážitky.

Na biosвете

Ďalší deň exkurzie sme strávili celý na výstave – nesklamala. Opäť prišiel do Norimberga celý biosvet. Jednotlivé krajiny tu prezentujú svoje výrobky na značných plochách. Škoda len, že naše ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka doteraz nepochopilo význam takýchto výstav.

V tomto roku sa síce výstava BioFach Norimberg dostala opäť do kalendára výstav (za čo ďakujeme), ale vystavovateľ si musí všetko najprv prefinancovať sám, a potom čakať niekoľko mesiacov na to, koľko percent mu z toho štát preplatí. Pri tom ide nielen o prezentáciu jednotlivých výrobcov, ale celej našej krásnej krajiny ako takej navonok. Pokiaľ by sme tu mali väčšiu prezentáciu slovenských biopotravín, je pravdepodobné, že zahraniční turisti by pri návšteve Slovenska tieto výrobky viac vyhľadávali – výrobcovia by viac vyrábali – mohli by pri výrobe zamestnať viac ľudí a v konečnom dôsledku by sme boli všetci spokojní.

Je potešiteľné, že aj napriek nepriaznivej situácii ohľadom podpory Slovensko malo po rokoch stánok označený „Slovakia“. Spojili sa štyria biovýrobcovia:

VÍNO NATURAL Domin & Kušický, s. r. o., HAPPYLIFE s. r. o., BÚŠLAK OIL, s. r. o. a NOVOFRICT SK, s. r. o.

Zástupcovia jednotlivých spoločností našu delegáciu veľmi milo prijali, ochutnali sme ich výrobky a spočinuli v príjemnom rozhovore. Okrem nich boli v rámci výsta-

viska roztrúsení ešte traja slovenskí zástupcovia – Good System, s. r. o., McLLOYDs, s. r. o., a Createc msc, s. r. o.

Výmena prístupov k dvojitej deklarácii

Prejsť celú výstavu bolo za jeden deň nemožné, a tak sme sa na ňu rozhodli v piatok vrátiť. Hneď ráno sme boli pozvaní do stánku nemeckého Biolandu na farmárske raňajky. Tu sme stretli Piera – farmára z Francúzska. Okrem iného sme s ním prebrali aj náš aktuálne veľký problém – dvojité deklarácie. Piér povedal, že pokiaľ by to u nich niekto urobil, tak by pri prvom raze nedostal dotácie na jeden rok, pri opakovanom zámernom žiadaní o dotácie na pôdu, ktorú žiadateľ neobhospodaruje, by dostal pokutu vo výške štvorročných dotácií. K podobným výsledkom sme dospeli aj v rozhovoroch so zástupcami poľských či českých farmárov.

Prečo si my s tým stále nevieme poradiť? Na Slovensku máme subjekty, ktoré robia dvojité deklarácie zámerne a pravidelne – a štát

ich nijako nepostihuje. Je najvyšší čas, aby takéto konanie bolo označené ako trestný čin s patričnými následkami ako trestnoprávnymi, tak i finančnými. Prepáčte mi, prosím, toto odbočenie, ale je pre mňa absurdné, že sa to u nás roky nerieši. Prečo?

Odborný program

Ale vráťme sa na BioFach. Aj tento rok bola výstava spojená s množstvom prezentácií, stretnutí, prednášok a diskusií na tému BIO. Počas odborného programu sme sa dozvedeli, že české ministerstvo

zemelství chystá propagačnú kampaň na podporu predaja biopotravín v hodnote milión eur – chválime takéto rozhodnutie, keď by sa u nás stalo niečo podobné.

V tejto súvislosti bola zaujímavá prezentácia švédskej youtube kampane na propagáciu biopotravín, ktorú malo vidieť vo viacerých jazykových verziách 50 000 000 ľudí. Pointou dvojnásobného videa bolo porovnanie nameraného množstva pesticídov v moči typickej švédskej rodiny pred a po desať dňovom konzumovaní výhradne biopotravín. Výsledkom bolo výrazné zníženie (vo väčšine prípadov pod merateľnú hodnotu) prítomnosti množstva nameraných pesticídov. ➡

Po ceste v mestečku Schärding.

Krajina roka 2017 – Nemecko.

Oceňovanie skutočnými nákladmi

Na ďalšom seminári bola prezentovaná pomerne nová téma pri potravinách: oceňovanie skutočnými nákladmi. V odborných kruhoch sa tento problém spomína čoraz častejšie. Jednoduchým príkladom je aktuálna situácia vo Francúzsku, kde náklady na čistenie vody od dusičnanov sú vyššie než predajná cena hnojív, z ktorých pochádzajú.

Na to, aby však za znečistenie platil ten, kto ho spôsobil, by bolo potrebné zaviesť nové dane z pesticídov, dusíka... Keďže nákupné zvyky zákazníkov (aspoň v západnej Európe) sa menia a už nechcú len lacné, dostupné a bezpečné potraviny, ale aj zdravé, zelené a férové, je tu šanca, že sa tento koncept presadí. No je tu problém, ako sa vysporiadať s dovozom z tretích krajín.

Technologická platforma pre ekohospodárov nám chýba

V piatok bola jedna konferenčná sála na celý deň vyhradená Technologickému platforme pre ekologické poľnohospodárstvo. Na Slovensku táto štruktúra vôbec neexistuje, nielen pre ekologické

poľnohospodárstvo, ale vôbec, takže našim záujmom bolo zistiť, o čo prichádzame.

Hlavným poslaním technologických platforiem je prepojenie výskumu s praxou, informovanie o výzvach a podujatiach, prekladanie zahraničných výskumov, sieťovanie v rámci sektora i mimo neho. Toto všetko nám na Slovensku chýba, lebo nikto na to nemá zdroje. TIPI (Technologická Inovačná Platforma IFOAM – Organics International) a FIBL tu predstavili 100 otázok, na ktoré by mal dať odpoveď nový výskum ekologického poľnohospodárstva.

Napríklad kombinácia miestnych tradícií s inováciami, identifikácia kontaminačných

rizík, pochopenie pôdovtvorných faktorov a organizmov s čím úzko súvisí lepšia komplexnosť agroekologických systémov. Dostatočne unavení sme v piatok podvečer nasadli do áut a s dvoma zastávkami na ceste, kde sme (ako vždy) stretli ďalších slovenských návštevníkov tejto výstavy, sme krátko po polnoci dorazili do Bratislavy. So slovami „BioFach je vždy inšpirujúci“ sme našu odbornú exkurziu ukončili a rozišli sa do svojich domovov.

Zuzana Homolová
EKOTREND SLOVAKIA
– zväz ekologického poľnohospodárstva

P. S.

Ďakujeme firme Sonnentor, s. r. o., Čejkovice za milé balíčky pre všetkých účastníkov exkurzie.

Ubytovanie v Hoteli na pošte v nemeckom Velburgu bolo už naše tradičné.

Tradičné hospodárstvo v Liptovskej Tepličke.

VALNÉ ZHROMAŽDENIE EKOTRENDU SLOVAKIA

– zväzu ekologického poľnohospodárstva,
sa uskutoční dňa 23. 3. 2017
v čase od 10 do 16 hod.,
v Strednej odbornej škole
záhradníckej, Brezová 2,
921 01 Piešťany

PROGRAM

Otvorenie
Voľba pracovných orgánov
Schválenie programu
Kontrola uznesení posledného VZ
Správa o činnosti zväzu a výsledku hospodárenia za rok 2016
Správa dozornej rady
Plán činnosti na rok 2017
Rozpočet na rok 2017
PRV a ekologické poľnohospodárstvo v rokoch 2014–2020
Nové nariadenie EÚ pre ekologickú poľnohospodársku výrobu (EPV)
Poradenstvo v EPV
Novelizácia NV 75/2016
Odbyt bioproduktov a biopotravín
Web stránka zväzu a jeho členov
Návrh na úpravu stanov
Návrh rokovacieho poriadku
Schválenie volebného poriadku
Diskusia
Voľba predsedu, predsedníctva a dozornej rady Zväzu
Návrh uznesenia VZ
Záver

Na valnom zhromaždení sa zúčastnia aj zástupcovia MP a RV SR, ÚKSÚP a Naturalis SK. K potrebnému zabezpečeniu občerstvenia a obeda nám, prosím, svoju účasť oznámte obratom na ecotrend@ecotrend.sk.

Vaša účasť je veľmi žiadúca.

Tešíme sa na vás!

S pozdravom
Zuzana Homolová,
predsedníčka

Ministerstvo zemědělství pokročilo v opatřeních proti suchu

NOVÉ RYBNÍKY, POSTUPY I ZÁKONY

Vláda dnes schválila komplexní materiál o tom, jaké kroky podniká státní správa, aby zmírnila následky sucha v příštích letech. Zprávu jí společně předložil ministr zemědělství Marian Jurečka a ministr životního prostředí Richard Brabec. Ministerstvo zemědělství loni spustilo na ochranu před suchem nové dotační programy, upravilo legislativu, některé postupy a přijalo další opatření.

Ministerstvo zemědělství dostalo od vlády 25 stěžejních úkolů, jak se bránit dlouhodobému a extrémnímu suchu a nedostatku vody, jak zmírňovat jeho dopady a jak posílit funkci krajiny zadržovat vodu.

„Loni jsme například otevřeli nový dotační program, ze kterého je možné financovat výstavbu, rekonstrukci i odbahnění rybníků. Do roku 2021 na to poskytneme více než miliardu korun. Další program pomůže se zlepšením technického stavu stávajících rybníků a výstavbou nových rybníků v obcích a ve správě státních podniků Povodí a Lesů ČR. Na něj máme do konce roku 2021 připraveno více než jeden a půl miliardy. Oba programy jsou zaměřené přesně na to, co je potřeba, tedy na posílení schopnosti krajiny zadržovat vodu. Mezi žadateli je o ně velký zájem,“ řekl ministr zemědělství **Marian Jurečka**.

V roce 2016 proběhla revize aktuálního stavu závlahových systémů v zemědělství. Cílem bylo zjistit jejich stav a využívání. Byl připraven dotační titul na podporu jejich obnovy, rekonstrukce a rozvoj. **Do roku 2022 na to MZe poskytne jednu miliardu korun.** Program spustí už letos.

Ve spolupráci s Výzkumným ústavem meliorací a ochrany půdy připravuje MZe webovou aplikaci – kalkulačku vláhové bilance osevního postupu. Základní verzi kalkulačky dostanou zemědělci v polovině letošního roku.

Novela zákona o ochraně zemědělského půdního fondu posílila ochranu půdy před erozí, zvýhodnila realizaci opatření proti suchu. Podpořila realizaci vodohospodář-

ských úprav, které povedou ke zvýšení retence vody v krajině a umožní přijímat účinná opatření vztahující se ke změně klimatu. Zavedla výjimky z platby za vynětí ze zemědělského půdního fondu, pokud majitel pozemek využije např. pro obnovu mokřadů nebo tůň. Úprava vyhlášky poprvé stanovila preventivní limity rizikových látek a prvků. V přípravě je také Protierozní vyhláška.

MZe chystá **Fond těžko pojistitelných rizik**, díky kterému by mohli zemědělci kompenzovat ztráty v případě, že jim úrodu poničí sucho nebo naopak nadměrné srážky.

Ministerstvo zadalo odborným institucím více než 10 výzkumných projektů, které se týkají sucha. Je mezi nimi například výzkum, jak efektivně a jaké plodiny pěstovat v oblastech častěji postižovaných suchem a nedostatkem půdní vláhy.

Úpravou legislativy získal Státní pozemkový úřad možnost nakupovat pozemky, které jsou strategicky důležité pro retenci vody v krajině a provádění pozemkových úprav.

Státní podniky Povodí prověřily manipulační řády přehradních nádrží. Ve většině případů byly vyhovující a schopné reagovat i na extrémní suchu. Jen v několika případech je nutná úprava ke zlepšení jejich víceúčelových funkcí.

Program Podpora prevence před povodněmi III na léta 2014–2019 upřednostňuje především opatření zaměřená na budování rozlivových území podél vodních toků (poldry a malé vodní nádrže s retenčními prostory). Celkem je na program vyčleněno **4,65 miliardy** korun.

Byly provedeny kroky k navýšení kapacit Letecké hasičské služby, kterou v posledních čtyřech letech a v omezeném rozsahu zajišťovala jen Policie ČR. Z peněz MZe budou lesní požáry kromě policie likvidovat i soukromí letečtí provozovatelé vybraní v otevřeném výběrovém řízení. Aktivace systému začne v první polovině letošního roku.

„Zmírnění následků sucha je záležitost, která se týká nás všech. Proto na opatřeních spolupracujeme s dalšími rezorty a organizacemi. Jednotlivé kroky se musí doplňovat. V následujících letech v nich budeme pokračovat, a kromě standardních postupů, které už děláme, budeme chystat také novinky, které pomohou zmírnit dopady extrémního počasí,“ řekl ministr Jurečka.

Českou republiku v posledních letech opakovaně postihuje sucho. Podle předpokladů budou náhlé výkyvy počasí v budoucnu pokračovat. Česká republika leží na rozhraní tří úmoří, téměř všechny vodní zdroje pocházejí z atmosférických srážek a všechna voda až na výjimky z našeho území odtéká. Základem pro dobré hospodaření s vodními zdroji je proto potřeba co nejvíce vody zadržet na našem území.

Markéta Ježková,
tisková mluvčí MZe

Mapy ohrožení smrkových porostů suchem pomohou rozpoznat rizikové oblasti

Jako rámcový podklad pro poskytování podpory pro obnovu porostů kalamitně poškozených suchem slouží mapy, které zpracovali experti z Výzkumného ústavu lesního hospodářství a myslivosti, v. v. i. Mapy ohrožení smrkových porostů vznikly na základě podkladů Českého hydrometeorologického ústavu (ČHMÚ). Každým rokem budou aktualizovány.

Chřadnutím a odumíráním jsou postiženy smrky všech věkových stupňů, vypěstované uměle i z přirozené obnovy. Předpokládanou příčinou poškození jsou výkyvy meteorologických podmínek, které můžeme dát do souvislosti s probíhající globální změnou klimatu.

Spouštěcím mechanismem kalamitního poškození jsou pravděpodobně opakující se periody sucha. V suchem oslabených porostech je pak výrazný sekundární výskyt biotických škůdců, zejména podkorního hmyzu a václavky.

Vzhledem k naléhavosti situace v některých regionech umožnilo Ministerstvo zemědělství ČR financování obnovy lesních porostů poškozených suchem z Programu rozvoje venkova v rámci programu Obnova lesních porostů po kalamitách. Jako podklad pro poskytnutí podpory bylo nutné ve velmi krátkém čase identifikovat oblasti, kde hraje sucho v komplexu poškození zásadní roli. Jako podklady sloužily mapy aktuální vláhové bilance pro roky 2012–2014 a mapy ohrožení půdním suchem pro rok 2015, získané od ČHMÚ. Ten však ohrožení suchem modeluje pro území ČR pouze pro travní porosty a vybrané zemědělské plodiny.

Na základě těchto podkladů vznikly následující výstupy: **mapa dlouhodobého stresu suchem – vláhová bilance za období 2012–2014.**

Výsledné hodnoty jsme rozdělili do čtyř kategorií:

1) **negativní bilance** – tj. oblasti s celkovou bilancí pod 0 mm, kde byly lesní porosty výrazně stresovány suchem.

Pro smrk považujeme za nepříznivé i následující dvě kategorie:

2) **s bilancí 0–50 mm** a 3) **s bilancí 50–100 mm**. Je tomu tak proto, že původní mapy ČHMÚ jsou počítány pro evapotranspiraci (celkový výpar) travního porostu, která je nižší než transpirace středně starých a dospělých porostů jehličnatých dřevin.

Poslední kategorii 4) **s vodní bilancí nad 100 mm** za předchozí tři vegetační

období považujeme za mírně stresovanou nebo vůbec nestresovanou suchem.

U jinak zdravých porostů by na takových lokalitách nemělo docházet k akutním kalamitním poškozením, a to ani při výrazném přísušku během jedné vegetační sezóny, upřesňují autoři mapových výstupů.

Mapa stresu lesních porostů suchem v roce 2015

Pro tvorbu výsledné mapy byly použity údaje o ohrožení půdním suchem ve vybraných termínech roku 2015 v půdním profilu v hloubce 0–100 cm.

Kombinovaná mapa ohrožení smrkových porostů suchem:

Výsledná mapa definuje oblasti, ve kterých došlo ke kombinaci dlouhodobého stresu lesních porostů suchem v předchozích třech vegetačních obdobích a akutní

ho stresu suchem v roce 2015. Řešitelé vychází z předpokladu, že k akutnímu kalamitnímu poškození může dojít pouze v případě víceletého chronického působení sucha. Pro vznik kalamitního poškození smrkových porostů suchem jsou uvažovány tři kategorie: ohrožení suchem, výrazné ohrožení suchem a extrémní ohrožení suchem.

Pro účely poskytování náhrad kalamitního poškození suchem byly oblasti sloučeny do dvou kategorií:

1) **bez možnosti náhrad** = bez ohrožení suchem + mírné poškození suchem + oblast bez dlouhodobého působení sucha;

2) **s možností náhrad kalamitního poškození suchem** = oblasti ohrožené až extrémně ohrožené suchem v roce 2015 a zároveň s nepříznivou vláhovou bilancí v letech 2012–2014.

Při zpracování prostorových dat bylo testováno několik způsobů vyhodnocení. Výsledky byly srovnávány s výsledky pozemních šetření, ať už s informacemi o zdravotním stavu lesních porostů v jednotlivých regionech ČR, vyplývajícími z poradenské činnosti Lesní ochranné služby, nebo z monitoringu zdravotního stavu lesů v rámci programu ICP Forests.

Pro účely hodnocení „kalamitního sucha“ v lesních porostech bylo vhodnější uplatnit

modely přímo zaměřené na vodní bilanci lesních porostů, které však dosud nebyly k dispozici a na nichž se v současné době ve spolupráci obou organizací pracuje. Přesto předložené výstupy představují se současnými podklady relevantní podklad pro státní správu.

Veškeré další podmínky a omezení jsou dány aktuálními podmínkami Programu rozvoje venkova, které jsou dostupné na webových stránkách Ministerstva zemědělství ČR (www.eagri.cz).

**Marta Čížková,
Výzkumný ústav lesního hospodářství
a myslivosti, v. v. i.**

Podrobnosti najdete zde:
<http://www.vulhm.cz/sites/File/ZLV/fulltext/469.pdf>

KRAJ VYSOČINA

Dvorský statek Olešenka

PRODEJ ZE DVORA: koží biomléko a bio-produkty z něj (zrající a přírodní sýry, ochucené sýry, žervé, tvaroh, jogurty, jogurtové mléko); zelenina a brambory. Objednejte se na tel.: 775 661 407, kozidvorek@seznam.cz, více na www.kozidvorek.cz
OLEŠENKA 10 – u PŘIBYSLAVI

KRÁLOVÉHRADECKÝ KRAJ

BAZALKA

Prodejna biopotravin – zdravé výživy, dietní výrobky, čerstvé pečivo, saláty, tel.: 775 360 721,
Rokitanského 169, HRADEC KRÁLOVÉ
Bazalka biosamoobsluha – bohatá nabídka bioproduktů, čerstvá zelenina, tel.: 739 714 830,
Gočárová 516, HRADEC KRÁLOVÉ
Bazalka ve dvorku – alternativní jídelna, tel.: 739 714 831,
K. H. Máchy 747, HRADEC KRÁLOVÉ

PARDUBICKÝ KRAJ

**ŠPALDA,
nekuřácká restaurace
a prodejna**

Obědy, večeře, svačiny, celozrnné pečivo, zákusky a dezerty bez cukru, biopotraviny, biokosmetika.
Tel.: 463 351 435, www.bio.spalda.cz
Třída Míru 64, PARDUBICE
PALACKÉHO ULICE 2417, PARDUBICE

SLOVENSKO

Bioobchod Malý princ
Prodej biopotravin a kontaktní místo pro odběr Bio a literatury z Česka, tel.: 00421-326400400,
medal@bio-obchod.sk, www.bio-obchod.sk,
MIEROVÉ NÁMESTIE 29, 911 01 TRENČÍN

**PROPAGACE
PRODEJE
BIOPOTRAVIN**

**Na této stránce zveřejníme
řádkovou propagaci
prodejny zdravé výživy
a biopotravin
za 400 Kč/rok vč. DPH.**

Čtenářů e-BIO máme 1 300.

Pravá selská prodejna Ekofarmy Javorník ve Štítině nad Vláří (Žilinský kraj).

FOTO – Renata Vaculíková

Novinka ze světa přírodních jílu

Stoprocentní bílý jíl

Moravská kosmetická firma přichází na trh s novinkou v podobě Stoprocentního francouzského bílého jílu. Je bohatý na minerály, stopové prvky, železo, zinek, křemík, hořčík a vápník. Říká se o něm, že je nejšetnější, zároveň nejjemnější ze všech jílu a oblíbený především díky své všestrannosti.

Péče o pleť

Pokud máte jemnou, citlivou pleť a hledáte účinného pomocníka, který ji důkladně a hloubkově vyčistí a zároveň detoxikuje, bílý jíl pro vás bude správnou volbou. Jako jediný z jílu je hypoalergenický a přesto stejně účinný. Pomůže vám důkladně a přitom šetrně vyčistit hluboce zanesené, nečistotami i mazem ucpané póry a předcházet jejich návratu. Pleť bude krásně vyživená, zářivá, svěží a hebká zároveň. Bílý jíl je známý také pro své antibakteriální a protizánětlivé účinky. Při dlouhodobějším používání pomáhá regulovat tvorbu mazu a napomáhá ke zlepšení stavu pokožky, která trpí lupénkou, ekzémy či akné. Je skvělým regeneračním prostředkem, celkově zlepšuje strukturu kůže a pomáhá redukovat její suchost a předcházet šupinatění.

Pro přípravu čistící a regenerační masky si připravte nekovovou misku a špachličku či štětec, určený k nanášení pleťových masek. Smíchejte malé množství prášku s vodou a vymíchejte jej ve středně hustou kašičku. Vylepšit ji můžete tím, že obyčejnou vodu nahradíte květinovou, nebo přidáním pár kapek pečujícího oleje. Naneste masku na obličej a dekolt, nechte cca 15 minut působit a poté opláchněte vlažnou vodou.

Další využití

Zábaly a koupele s přidáním bílého jílu jsou vhodné při zánětech kloubů, šlach, při křečových žilách, revmatizmu, svalových křečích, bolestech zad, lupénce i ekzémech. Zábál si můžete udělat tak, že kašičku z jílu a vody nanesete v silnější vrstvě přímo na problematické místo.

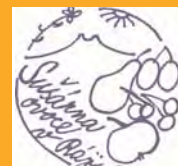
Pro použití do koupele stačí, přidat 3–5 lžic a důkladně ve vodě rozmíchat. Aktivně se bude podílet na regeneraci vaší pokožky. Díky svým přirozeně čistícím schopnostem ji zbaví nečistot a všeho co by v ní být nemělo a zároveň posiluje celý organismus. Koupel také pomáhá podpořit látkovou výměnu a pomáhá tím předcházet projevům celulitidy.

Pokud nejste zrovna milovníci koupelí, jíl použijte i ve sprše. Využijte ho jako masku na vlasy. Důkladně je vyčistí a zbaví je nečistot. Do vlhkých vlasů naneste masku a nechte cca 15 minut působit, nebo ji použijte místo běžného mycího prostředku. Je vhodná také pokud vás trápí lupy či padání vlasů.

INZERCE

SUŠÁRNA OVOCE V RÁJI dodává šetrně usušené ovoce

Nejsou přidávány žádné další látky.
Tel: 607 887 438
Všeň-Mokřý 25,
51101 TURNOV

www.susarnaovocevráji.cz

REDAKCE:
Jungmannova 1403
Hradec Králové
tel.: 608 476 828
vhpress1@seznam.cz
bio.noviny@tiscali.cz

Toto číslo vyšlo elektronicky
6. března 2017, ročník 21, č. 3
ISSN 2533-6673

BIO bylo mezi lety 1997–2016
registrováno: MK ČR E 11409

Redakce

PhDr. M. Vohralíková, šéfredaktorka
Mgr. Kateřina Čapounová
Mgr. Sylva Horáková

Redakční rada:

Ing. Jiří Urban, Ing. Petr Dostálek,
Ing. Radomil Hradil

Jazyková úprava:
redakce

Autorský kolektiv: Walt. Gregorová,
Ing. Petr Dostálek a další.

**Rozšiřováno prostřednictvím před-
platného, zasláno elektronicky.**

**Neoznačené snímky jsou majetkem
redakce.**

Distribuce na Slovensku

Mediaprint-Kapa Pressegrasso, a. s.,
Stará Vajnorská 9, P. O. BOX 183,
830 00 BRATISLAVA. Infolinka: 0800
188 826. E-mail: info@ipredplatne.sk,
objednavky@ipredplatne.sk;
www.ipredplatne.sk

Sazba a DTP: vh press Hradec Králové
INZERCE

Inzerát řádkový soukromý (180 úho-
zů) za 100 Kč, firemní 300 Kč, text
pošlete v dopisu, SMS, e-mailem, viz
výše. Platba na účet
2319256023/0800.

Plošná firemní inzertce od 20 Kč za
cm², podle rozsahu a počtu
opakování.

www.bio-mesicnik.cz

**Měsíčník BIO je mediální
partnerem pro:**

**PRO-BIO, Svaz ekologických
zemědělců, z. s.**
Nemocniční 53
787 01 Šumperk
tel.: 583 216 609
pro-bio@pro-bio.cz
www.pro-bio.cz

PROBIO
Ručí za kvalitu

PROBIO, obch. spol., s.r.o.,
Lipová 40
Staré Město pod Sněžníkem
583 301 951, f: 583 301 960
www.probio.cz

MEDICA PUBLISHING

PRO STÁLE AKTIVNÍ ŽENY

Ovládněte své hormony jídlem
Fit po padesátce. Klimakterium v pohodě
Brožovaná, 20 str. 196 Kč **440**

Jen za +/- 100 kalorií
Brož 64 stran, 159 Kč **441**

DOMÁCÍ PEČENÍ

Kváskový chleba
Stran 120, brož., cena 199 Kč **436**

Stručná celozrná kuchařka Bio
Stran 70, brož., cena 109 Kč **439**

RETRO kuchařka – Domácí recepty
Str. 146, brož., cena 129 Kč **432**

Automatická domácí pekárna
Stran 120, cena 199 Kč **423**

RACIONÁLNÍ RECEPTY

Špalda a ječmen
Stran 116, brož., cena 159 Kč **420**

Oves a žito
Brož., str. 80, cena 75 Kč **418**

O. Dušek: Zeleninové saláty
Stran 96, brož., cena 129 Kč **422**

Vegetarián labužník
Brož. stran 64, cena 79 Kč **434**

Jarní a zimní zeleninové menu
Stran 148, brož., cena 149 Kč **438**

Kukuřice – rýže – jáhly – pohanka
Stran 72, brož., cena 89 Kč **411**

Luštěniny + hrášek a fazolky
Stran 84, brož., cena 96 Kč **421**

TOFU – zdravě bez cholesterolu
Brož., 80 stran, cena 109 Kč **415**

Nudle, špagety a spol.
Brož., 98 str., cena 89 Kč **416**

Tvaroh a čerstvé sýry...
Brož., 132 str., cena 129 Kč **417**

České ovoce v kuchyni
Brož., str. 64, cena 49 Kč **419**

AMARANTH
Stran 64, brož., cena 89 Kč **401**

RECEPTY PRO DĚTI a JEJICH MAMINKY

VAŘÍME DĚTEM chutně a zdravě
Stran 338, vázaná, cena 352 Kč **412**

EKOTREND SLOVAKIA

- Svaz ekol. poľno-
hospodárstva

Michala Hlaváčka 21,
054 01 Levoča

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

++421 905 580 141, 534 511 862

www.ecotrend.sk

Polévky a kašičky pro nejmenší
Str. 100, brož., cena 199 Kč **413**

**Nastávající a kojící maminky si vaří
chutně a zdravě**
Stran 112, brož., cena 229 Kč **426**

DIETY A RADY LÉKAŘE

Atopický ekzém – alergie – astma
Str. 172, brož., cena 211 Kč **429**

Osteoporóza. Dieta při odvápení kostí
128 stran, brož., cena 59 Kč **604**

Choroby ledvin a močových cest - dieta
176 stran, brož., cena 189 Kč **605**

Nemoci žlučníku a žl. cest
128 stran, brož., cena 189 Kč **608**

Choroby jater. Dieta a rady lékaře
128 stran, brož., cena 179 Kč **609**

Zácpa. Dieta a rady lékaře
88 stran, brož., cena 99 Kč **611**

P. Frič, O. Mengerová: CELIAKIE,
Brož. stran 188, cena 239 Kč **610**

**Dr. Stanwayová: Léčebná výživa
při běžných onemocněních**
96 stran, A4, brož., cena 150 Kč **601**

Dr. McKenna: Alternativy k antibiotikům
Brož., 176 stran, cena 110 Kč **602**

Nemoci slinivky břišní. Dieta a rady
128 stran, brož., cena 189 Kč **607**

MUDr. D. Bartášková, O. Mengerová
CUKROVKA, Dieta a rady lékaře
180 stran, brož., cena 239 Kč **612**

**STRAVOVÁNÍ PODLE KREVŇÍCH
SKUPIN**

Pavla Momčilová, Olga Mengerová
Česká kuchyně pro Váš krevní typ:
skupina 0, 88 stran za 129 Kč **402**

skupina A, 144 stran za 159 Kč **403**

skupina B a AB, 144 stran za 159 Kč **404**

**Bio – archiv čísel dle ročníků
2004–2016**
Cena 150 Kč **104**

**Petr Dostálek a kol.: Pěstujeme
vlastní semínka**
*Uchování bohatství a rozmanitosti
užitkových rostlin, ekologické pěst-
ování.*
Brožovaná, 132 stran, barevná.
Cena 145 Kč **247**

**Taťana Lankašová: DIETA PRO
MLSOUNY aneb Inspirace pro
bezradné diabetiky a zoufalé
boubelky**
Pevná vazba, stran 132, cena 190 Kč
Obj. symbol **185**

PRO-BIO Svaz z. s.

VÝSEVNÍ DNY 2017
M. K. Thun a Ch. Schmidt Růdrtová
Cena: 67 Kč **230**
(s poštovým 92 Kč)

METODIKA PRO PRAXI
– CENA 50 Kč

**Biobrambory. Jak ekologicky vypěstovat
kvalitní brambory** **232**

**Faremní zpracování mléka
v ekologickém zemědělství** **233**

**Porážka a zpracování masa
v ekologickém zemědělství** **234**

BIOINSTITUT OLOMOUC

BULLETINY – CENA 30 Kč
**EKOLOGICKÉ OVOČNÁŘSTVÍ NA
VYŠŠÍCH KMENNÝCH TVARECH** **210**

**ÚDRŽBA NÍZKOKMENNÉHO
OVOČNÉHO SADU** **211**

OCHRANA PECKOVIN **212**

**OCHRANA JÁDROVIN
V EKOL. ZEMĚDĚLSTVÍ** **213**

ZÁKLADY PŮDNÍ ÚRODNOSTI **215**

METODIKA PRO PRAXI – CENA 50 Kč

**Ochrana révy vinné v ekologickém
vinohradnictví** **236**

**Biobrambory. Jak ekologicky vypěstovat
kvalitní brambory** **232**

**Faremní zpracování mléka
v ekologickém zemědělství** **233**

**Porážka a zpracování masa
v ekologickém zemědělství** **234**

**PĚSTOVÁNÍ LÉČIVÝCH A KOŘENÍ-
NOVÝCH ROSTLIN V EZ (dotisk)**
Cena 65 Kč **235**

**AGROEKOLOGIE – východiska pro
trvale udrž. hospodaření (2010)**

Bořivoj Šarapatka a kolektiv
Počet stran 440, cena: 173 Kč **207**

Jak objednat tituly?

*Publikace, které jste si z nabídky
knih vybrali, objednejte e-mailem
nebo prostřednictvím webu
www.bio-mesicnik, Bio knihovna,
nebo v dopisu na adresu: PhDr. M.
Vohralíková, Jungmannova 1403,
500 02 Hradec Králové 2. K ceně
knih připočteme odpovídající pošt-
ovní dle váhy. Pošleme publikace se
složenkou na účet nebo fakturou.
Soukromý inzerát – jen za 100 Kč za
180 úhozů – objednejte obdobně
jako knihy, text pošlete na jeden z
uvedených kontaktů (na této straně
vlevo).*

PŘEDPLATNÉ BIO 2017 – elektronicky 200 Kč/rok

Zaplatit můžete na účet: 231 925 6023 / 0800.

**Stálí předplatitelé uvedou svůj variabilní symbol (číslo z pošt. štítku vpravo nahoře).
Noví přeplatitelé, kontaktujte prosím redakci (vhpress1@seznam.cz).**

Jméno a příjmení, adresa
e-mail pro zaslání
.....

Originální,
kvalitní, 100% Bio

Sušenky bez kompromisu

SUŠENKY Z BIO MOUK
Z BEZLEPKOVÉHO MLÝNA
VE STARÉM MĚSTĚ

- ✓ bez palmového oleje
- ✓ bez zlepšujících přípravků
- ✓ bez fosfátových kypřících prášků
- ✓ bez náhražek

PRO-BIO, obchodní spol. s r.o., Lipová 40, 788 32 Staré Město,
Česká republika | probio@probio.cz | www.probio.cz

CZ-BIO-001

Pavel Sekáč, náměstek pro řízení Sekce pro společnou zemědělskou a rybářskou politiku EU, MZe

Úvodní přednáška

Ministerstvo zemědělství si velmi váží toho, že se Biosummit 2016 koná právě na jeho půdě, neboť je institucí odpovědnou za tvorbu legislativy a nastavení dotačních podmínek v oblasti ekologické produkce. Sekce pro společnou zemědělskou a rybářskou politiku má v kompetenci nejen evropské a národní dotace, ale i finanční prostředky na výzkum a vědu. Výstupy z akcí, jako je právě Biosummit 2016, jsou pro státní správu i pro mne osobně vítanou zpětnou vazbou informující o tom, jak dnes funguje ekologická zemědělská praxe a s jakou úspěšností jsou do ní přenášeny a implementovány poznatky z výzkumu a vědy.

Pokud jde o výměru ekologicky obhospodařovaných ploch, Česká republika dnes zaujímá desáté místo na světě a čtvrté místo v rámci EU. Je zde téměř 500 000 ha pozemků v režimu EZ, z toho cca 418 000 ha trvalých travních porostů. V poměru k celkové výměře zemědělské půdy jde tedy ve srovnání s jinými zeměmi světa či EU o velmi významný podíl. Toto lze považovat za velmi dobrý výsledek, výměra ploch nicméně není jediným důležitým ukazatelem. Proto je nutné si položit některé otázky. Především je nutné správně definovat a obhájit společenskou hodnotu a význam ekologického zemědělství. Je rovněž nezbytné jasně říct, jakou představu o rozvoji tohoto sektoru má státní správa. Dále je nutné se ptát, jaká jsou v této oblasti očekávání veřejnosti a jak státní správa přispívá k tomu, aby tato očekávání byla naplňována. Budu rád, když tyto mé úvahy vyvolají diskuzi, z níž snad vyvstanou odpovědi na nastolené otázky.

Rád bych nyní zmínil Program rozvoje venkova (PRV), což je strategický dokument ministerstva, v jehož rámci je řešeno i ekologické zemědělství. Jedním z bodů obsažených v tomto dokumentu je vliv zemědělství na životní prostředí. Právě ekologické zemědělství přináší řadu odpovědí a řešení, pokud jde o problémy spojené s tímto tématem. Příkladem může být příspěvek ekologického zemědělství k řešení klimatické změny a zachování udržitelného hospodaření na zemědělské půdě. Ekologické zemědělství může v řadě případů inspirovat a poskytovat návod i konvenčnímu zemědělství. Na druhou stranu, pokud má ekologické zemědělství v konkurenci se zemědělstvím konvenčním obstát, je třeba klást důraz na inovace, přejímat moderní myšlenky a trendy a implementovat výsledky vědy a výzkumu do ekologické zemědělské praxe.

V České republice se řešila a stále řeší řada otázek spojených s ekologickým zemědělstvím a probíhají jednání s veřejností a nevládními organizacemi, jejichž hlavním tématem je nepoměr mezi ekologickými plochami a ekologickou produkcí, která je z nich získávána. Toto vede k otázce, jak zajistit rovnováhu mezi výstupy ekologické produkce poskytovanými společností a finančními prostředky, které jsou do ekologického sektoru vkládány. Spotřebitelé na jednu stranu očekávají výstupy z ekologického zemědělství, tedy bioprodukci z rostlinné a živočišné výroby, na druhou stranu je ale také třeba brát v úvahu pozitivní vliv ekologického zemědělství na životní prostředí. Rovněž je důležité mít na vědomí přidanou hodnotu, kterou ekologické zemědělství přináší v oblasti veřejných statků (public goods). Na toto téma existuje celá řada studií a metodologických šetření, které se snaží pojmenovat a stanovit i ty přínosy ekologického zemědělství, které jsou klasickými ekonomickými metodami jen obtížně definovatelné a měřitelné. Schopnost umět tyto přínosy pojmenovat a přimět veřejnost, aby se s nimi ztotožnila, je jedním z prioritních úkolů ekologického sektoru. Následně jde o silný argument, jak tyto vstupy finančních prostředků, které jsou do ekologického zemědělství vkládány, úspěšně před veřejností obhájit. Zájem o výstupy z ekologického zemědělství roste a zákazníci jsou velmi citliví na původ zboží, což nahrává nejen produktům z ekologického zemědělství, ale i regionálním či farmářským produktům. Výzvou pro státní správu je nejen připravit prostor těmto očekáváním, ale stanovit pro ně také legislativní rámec.

Další nezbytnou aktivitou je vzdělávání (edukace) spotřebitelské veřejnosti, pokud jde o ekologickou produkci. Toto vzdělávání by mělo začít již od raného věku, optimální by bylo seznamovat s hodnotami ekologického zemědělství již předškolní děti, a to jak v rodině, tak v rámci školního vzdělávání. Vzdělávání spotřebitelů by mělo být jedním z klíčových témat, která se řeší na akcích, jako je Biosummit. Poučený spotřebitel je totiž ve většině případů tím, kdo určuje, co bude mít na trhu úspěch, a to navzdory tomu, že se téma bioprodukce v České republice dlouho opomíjelo a ne všichni producenti a výrobci jsou ochotni na požadavky spotřebitelů

reagovat. Ti, kteří byli schopni požadavky zákazníků po kvalitních ekologicky pěstovaných potravinách uspokojit, dosáhli úspěchu, neboť nabízejí to, co veřejnost a edukovaný spotřebitel očekává. Vzdělávání spotřebitele by mělo samozřejmě probíhat jak v oblasti ekologické, tak i konvenční produkce. Proto je nezbytné, aby ministerstvo poskytovalo funkční a kvalitní legislativu, přičemž neméně důležitá je také zpětná vazba ze strany ekologického sektoru a veřejnosti. Jen tak lze sledovat moderní trendy a naplňovat nejnovější vize v oblasti ekologického zemědělství.

Osobně doufám, že program přednášek Biosummitu naplní očekávání nejen mne samotného, ale i státní správy jako takové. Na jednu stranu je dobré pojmenovat, co se očekává, co je známo a co může ekologický sektor nabídnout, na druhé straně pak stojí málo informovaný spotřebitel, zákazník, který by se měl dozvědět, kde jsou skutečné hodnoty ekologického zemědělství. Toto je úkol pro ministerstvo a odbornou veřejnost. Úroveň vzdělání se v jednotlivých státech liší, s čímž souvisí i různá poptávka po bioproduktech. Co se týká České republiky, EZ zde má velký potenciál a je na všech zainteresovaných stranách, aby byl tento potenciál plně využit a zároveň naplněna očekávání veřejnosti.

Jan Plagge, prezident svazu Bioland,
viceprezident IFOAM EU Group, Německo

Budoucnost ekologického zemědělství v Evropě – příležitosti, rizika, výzvy

Základní aspekty a vize ekologického, resp. biodynamického zemědělství byly definovány v období mezi světovými válkami, přičemž klíčovou roli sehrály osobnosti jako Rudolf Steiner nebo sir Albert Howard. Toto období se označuje jako Organic 1.0. Přibližně od šedesátých let 20. století lze mluvit o další fázi vývoje ekologického zemědělství, označované jako Organic 2.0. Toto období je charakterizováno vznikem veřejných standardů ekologického zemědělství, tvorbou ekologické legislativy a především globálním uznáním ekologického zemědělství jako jednoho ze zemědělských směrů. Od roku 2013 se ekologické zemědělství dostává do další fáze, označované jako Organic 3.0. V rámci tohoto období by mělo dojít k nárůstu počtu ekologicky hospodařících farem, což v praxi znamená přechod konvenčních zemědělských podniků na ekologický způsob hospodaření. Ekologické zemědělství by se tak mělo stát jedním z hlavních zemědělských směrů, tedy mainstreamem, a nikoliv jen okrajovou alternativou. Ekologický sektor by se měl rovněž zaměřit na zlepšení výkonnosti ekologického zemědělství a navyšování podílu bioproduktů na trhu ve spojení se zvýšenou spotřebou biopotravin. Výměra zemědělské půdy v ekologickém režimu v Evropě v současné době činí 10,3 milionu hektarů, přičemž tento podíl stále narůstá. Největší část výměry tvoří trvalé travní porosty (44,9 %) a orná půda (40,1 %), následované trvalými kulturami (11,6 %). V Evropě působí přes 250 tisíc ekologických zemědělských podniků a téměř 50 tisíc zpracovatelů bioproduktů.

Pokud jde o výzvy, před kterými v současné době ekologický sektor stojí, jednou z nejvýznamnějších je narůstající disproporce mezi stoupající poptávkou po bioproduktech na evropských trzích a zvyšováním ekologicky obhospodařovaných ploch. V porovnání s prudce narůstající poptávkou je nárůst ploch výrazně nižší. Tento trend je zvláště výrazný v německy hovořících zemích. Řešením je již zmiňované zlepšení výkonnosti ekologického zemědělství; dovoz bioproduktů by měl být až na druhém místě.

V některých evropských státech dochází v současné době k prudkému nárůstu počtu podniků přecházejících na ekologický způsob hospodaření. Nejmarkantnější je to v případě Dánska, kde je v roce 2016 takovýchto podniků nejvíce za posledních 20 let. Hlavním důvodem je rychlá reakce zemědělců na prudký nárůst poptávky po bioproduktech, a to na domácím i zahraničním trhu. Podle dánského ministerstva zemědělství se roční objem tržeb za biopotraviny v maloobchodní síti mezi lety 2007 a 2015 zdvojnásobil. Pokud jde o vývoz bioproduktů, roční objem tržeb za stejné období stoupl ze 70 mil. EUR na 229 mil. EUR. Podobnou tendenci lze sledovat i v Německu: v případě svazu Bioland byl počet podniků přecházejících k ekologickému zemědělství v roce 2016 nejvyšší za dobu existence svazu, tedy od roku 1971. Ve Francii pak farmáři v ekologickém zemědělství vidí cestu z ekonomické krize, která zemědělský sektor postihla.

Vize pro rok 2030

Vizi pro ekologické zemědělství EU v roce 2030 vypracovala organizace IFOAM pod názvem Transforming Food & Farming. Dokument vznikl po zhruba tříleté diskuzi se zástupci zemědělců, výrobců i nevládních organizací v rámci celé Evropy. Smyslem bylo definovat budoucí pozici ekologického zemědělství a stanovit aktivity a nástroje pro dosažení této pozice. Jedním z hlavních cílů je, aby více než 50 % zemědělské půdy v EU bylo obhospodařováno dle principů ekologické produkce. Obecným cílem vize je pak zavedení důvěryhodného, environmentálně uvědomělého a šetrného systému hospodaření, který bude v rámci EU akceptován v globálním měřítku. Ekologické hnutí se musí i nadále vyvíjet, zastávat holistický přístup a profitovat ze spolupráce s podobně smýšlejícími hnutími a iniciativami, jakými jsou fair trade, agroekologie a městské či komunitou podporované zemědělství. **Ekologické zemědělství by v budoucnu mělo být schopno poskytovat čerstvé, sezónní a šetrně zpracované biopotraviny za rozumnou cenu do každé evropské domácnosti, instituce a na každé pracoviště.**

Ekologické hnutí bude i nadále podporovat a motivovat vývoj ekologického sektoru, zejména prostřednictvím podpory zvyšování flexibility a environmentální výkonnosti ekologických podniků. Hnutí se také zaměří na podporu a inovaci nástrojů, které přispívají k zachování integrity dodavatelských řetězců u biopotravin a tím ke zvýšení důvěryhodnosti ekologického sektoru.

I nadále budou podporovány a udržovány lokální a na místní podmínky adaptované odrůdy a plemena vhodná pro systém ekologického zemědělství. Hospodářská zvířata mají být chována v bezstresových podmínkách a přispívat tak k udržitelnosti ekologických farem.

Ekologičtí zemědělci a ostatní pracovníci v ekologickém sektoru by měli být náležitě ohodnoceni za to, že přispívají ke zdravému životnímu prostředí, rozvoji místní venkovské ekonomiky a v neposlední řadě pak za produkci zdravých a kvalitních potravin.

Výzvy a rizika pro budoucnost

Ekologické zemědělství nicméně také čelí řadě výzev a rizik, jejichž zvládnutí rozhodne o tom, zda se toto odvětví zařadí mezi hlavní zemědělské směry či nikoliv. Mezi nejdůležitější patří:

- revize evropské ekologické legislativy, konkrétně tvorba nového evropského nařízení, jež nahradí stávající nařízení Rady (ES) č. 834/2007. Schválení tohoto nařízení se neustále oddaluje, přičemž důvodem je několik legislativních požadavků, které jsou v návrhu chystaného nařízení nově obsaženy a vyvolávají bouřlivé diskuse. Jedním z nejpálčivějších bodů je zařazení maximálních reziduálních limitů pro bioprodukty. Tento krok nastolil otázku, nakolik mohou být ekologičtí zemědělci zodpovědní za obsah reziduí v bioproduktech, pokud byla tato kontaminace způsobena přenosem z okolních konvenčně obhospodařovaných pozemků. Názor ekologického sektoru je ten, že ekologičtí zemědělci by neměli být postihováni za kontaminaci způsobenou jejich konvenčně hospodařícími sousedy. Z tohoto důvodu pak ekologické svazy a iniciativy trvají na odstranění maximálních reziduálních limitů z chystaného nařízení a jako řešení doporučují pečlivé došetření příčiny u každého případu nálezu reziduí pesticidů v bioproduktech. To, že v produktech nejsou detekována rezidua pesticidů, na druhou stranu automaticky neznamená, že při jejich získávání se postupovalo podle pravidel ekologické produkce. Podle názoru IFOAM i ekologických svazů, jako je Bioland, by odpovědnost za kontaminace rezidui pesticidů měla být na výrobcích těchto pesticidů (chemickém průmyslu) a rovněž na státních orgánech, které schvalují používání takových látek, jež driftují kilometry daleko a kontaminují nejen okolní ekologické pozemky, ale i městské parky, školní zahrady a hřiště;
- plán Evropské komise na rozšíření označování ekologicky šetrných výrobků „ecolabel“ (tzv. EU ekoznačka ve formě květiny) i na potraviny, což může ohrozit systém současného jasného značení biopotravin v rámci EU. Tento systém, který se nazývá Product Environmental Footprint (PEF), má spotřebitelům před nákupem umožnit porovnání environmentálního dopadu produktů v rámci jedné kategorie výrobků. DG ENVI zahájilo realizaci tohoto projektu v roce 2010 a v roce 2013 vytvořilo harmonizovanou metodiku pro výpočet PEF. V současné době je v chodu pilotní fáze, v jejímž rámci běží 26 PEF projektů, z nichž 11 je zaměřeno přímo na potraviny;
- rozvoj nových biotechnologií, při kterých dochází k manipulaci s DNA – již dva roky probíhá diskuze, zda tyto nové postupy mají být považovány podobně jako GMO za neslučitelné s principy EZ. Problematická je kromě možného dopadu na životní prostředí i složitá a často nemožná detekce a identifikace těchto manipulací ve vzorcích produkce, a s tím úzce související zabezpečení svobody volby výběru pro farmáře i spotřebitele. Ekologické zemědělství v každém případě nutně potřebuje stanovení jasné definice, co je GMO, resp. genetická manipulace;

- nová reforma Společné zemědělské politiky (SZP), která by měla klást významně větší důraz na platby za poskytování úkonů dle jejich působení na životní prostředí neboli za tzv. eko-systémové služby (environmental eco-system services). Přímé (necílené) platby v současné době činí asi 80 % z celkového objemu zemědělských podpor, přičemž toto procento se za posledních dvacet nesnižovalo, ale naopak rostlo. V budoucnu bude v rámci snižujících se rozpočtů nezbytné poskytovat daňovým poplatníkům detailnější informace o tom, kam směřují peníze z jejich daní, což zcela jistě povede k navyšování dotací v souvislosti poskytováním veřejných statků, na úkor přímých plateb. V nejbližší době bude publikován dokument IFOAM EU Group s návrhem nové reformy SZP pro rok 2020, přičemž hlavní změnou je sloučení obou pilířů podpor (přímých plateb a PRV) do jednoho pilíře pod označením „Public Goods Payments“ (platby za veřejné statky). Každá konkrétní farma by měla být podle tohoto návrhu podporována na základě toho, kolik veřejných statků poskytuje. V roce 2034 by platby za veřejné statky měly činit 80 % z pilíře plateb v rámci SZP. V Německu jsou v rámci současné SZP poskytovány o cca 30 % vyšší platby na ekologické zemědělství, než tomu bylo v minulé SZP, což je pozitivní;
- řešení klimatické změny s využitím potenciálu, který nabízí ekologické zemědělství a jemu podobné zemědělské systémy. Jedná se zejména o vyšší vázání (sekvestraci) uhlíku v půdě a s tím spojené nižší emise oxidu uhličitého do ovzduší. Podíl odpovědnosti za klimatickou změnu činí u zemědělství jako takového 15–30 %, v závislosti na metodě výpočtu. Díky značnému potenciálu ekologického zemědělství řešit problém změny klimatu bylo v Německu v rámci právě schváleného Akčního plánu řešení klimatické změny do roku 2030 jako jeden z cílů navrženo navýšení podílu půdy obhospodařované v režimu ekologické produkce na 20 % do roku 2030 (dnes je to 6,3 %). Německo si dalo za cíl snížit emise skleníkových plynů o 80–95 % do roku 2050, což prakticky znamená kompletní dekarbonizaci celé ekonomiky.

Rozvoj ekologického sektoru skýtá mnoho příležitostí. Já osobně věřím, že lze dosáhnout i více než padesátiprocentního podílu zemědělské půdy obhospodařované dle principů ekologické produkce, a tedy s bohatší biodiverzitou, větším množstvím farem, pracovních příležitostí i příjmů a s méně znečištěným životním prostředím.

